

EPER

Effective partnership for enhanced recognition

prof. dr. sc. Nikola Đaković

**PREGLED EUROPSKOG
ISKUSTVA I DOBRE PRAKSE
U PRIZNAVANJU INOZEMNIH
OBRAZOVNIH KVALIFIKACIJA
U VISOKOM OBRAZOVANJU**

Nakladnik:

Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske

Za nakladnika:

prof. dr. sc. Radovan Fuchs

Autor:

prof. dr. sc. Nikola Đaković

Lektura i korektura:

Željana Klječanin Franić, prof.

Grafičko uređenje:

Urednik d.o.o., Zagreb

ISBN 978-953-8374-09-8

Zagreb, 2021.

Erasmus+

Sufinancirano sredstvima programa Europske unije Erasmus+

Ova publikacija izražava isključivo stajalište njenih autora i Komisija se ne može smatrati odgovornom prilikom uporabe informacija koje se u njoj nalaze.

SADRŽAJ

6	PREGLED POLITIKE, PROPISA I PRAKSE PRIZNAVANJA PO ZEMLJAMA
6	Republika Hrvatska
11	Bosna i Hercegovina
18	Crna Gora
24	Republika Sjeverna Makedonija
28	Republika Srbija
33	Republika Slovenija
38	Republika Austrija
42	Republika Latvija
48	Republika Mađarska
53	USPOREDBA POJEDINIH POLITIKA, PROPISA I PRAKSI PRIZNAVANJA
53	Ustanove visokog obrazovanja
54	Vrste i razine studijskih programa
55	Isprave i dopunska isprava o studiju
56	Informacije o potrebnim kvalifikacijama s kojima se može upisati visoko obrazovanje
57	Kategorije akademskih i stručnih naziva te osnovne informacije o pravima koje nositelj ima u svojoj zemlji na rad i/ili nastavak obrazovanja
59	Podaci o sustavu osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju
60	Nacionalni ENIC/NARIC ured ili ekvivalent
61	Podaci o nadležnim tijelima za priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija
62	Priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja Dokumentacija koju je potrebno priložiti uz obrazac zahtjeva Priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja Žalba / prigovor na rješenje
64	Nacionalni propisi Nacionalno propisani kriteriji za vrednovanje inozemne visokoškolske kvalifikacije Bitne razlike Automatsko priznavanje Združeni programi Osobe bez dokumentacije Postupci priznavanja i vrednovanja prethodno stečenih ishoda učenja (formalno, neformalno i informalno)
66	ZAKLJUČAK
68	ZAHVALA

PREGLED EUROPSKOG ISKUSTVA I DOBRE PRAKSE U PRIZNAVANJU INOZEMNIH OBRAZOVNIH KVALIFIKACIJA U VISOKOM OBRAZOVANJU

U sklopu projekta Europske unije *Effective partnership for enhanced recognition* (EPER) Erasmus+ programa *Key Action 3 – Support to the implementation of EHEA reforms* izrađen je ovaj *Pregled europskog iskustva i dobre prakse u priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija u visokom obrazovanju*. *Pregled* je obuhvatio zemlje partnere u projektu (Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija i Slovenija) i tri zemlje EU-a (Austrija, Latvija i Mađarska).

Pregled je izrađen na temelju podataka prikupljenih putem upitnika koje su ispunili predstavnici partnera projekta te zemalja EU-a. Koristili su se i javno dostupni podaci na mrežnim stranicama ministarstava, tijela uključenih u priznavanja, pojedinih sveučilišta i ostalih službenih izvora za pojedine zemlje. Na temelju prikupljenih podataka učinjen je komparativni pregled politika, propisa i prakse priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija u visokom obrazovanju. Također su se naznačile razlike te neki primjeri dobre prakse u priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija u svrhu pristupa tržištu rada i nastavka obrazovanja.

Na temelju prikupljenih podataka izneseni su i zaključci te mišljenje o mogućnostima eventualnog unapređenja postupaka priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija u zemljama partnerima.

Pregled je učinjen na temelju dostupnih podataka te prikazuje stanje u trenutku njegove izrade (jesen 2021.). Za aktualno stanje u svakoj zemlji u određenom trenutku potrebno je provjeriti aktualne meritorne izvore koji su ovdje i navedeni.

A. PREGLED POLITIKE, PROPISA I PRAKSE PRIZNAVANJA PO ZEMLJAMA

REPUBLIKA HRVATSKA

Ustanove visokog obrazovanja

Ustanove visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj dijele se na sveučilišta (sa svojim sastavnicama – fakultetima i umjetničkim akademijama), veleučilišta i visoke škole. Sveučilišta organiziraju i izvode sveučilišne studije, a iznimno mogu izvoditi i stručne studije. Veleučilišta i visoke škole izvode stručne studije.

Vrste i razine studijskih programa

Studiji se dijele na sveučilišne i stručne.

Sveučilišni studiji imaju tri razine:

- prva razina – preddiplomski (180 do 240 ECTS bodova)
- druga razina – diplomski (60 do 120 ECTS)
- druga razina – integrirani preddiplomski i diplomski studij (300 do 360 ECTS bodova)
- treća razina – poslijediplomski specijalistički studij (60 do 120 ECTS bodova)
- treća razina – poslijediplomski sveučilišni studij (najmanje tri godine, u pravilu 180 ECTS bodova, ali ne treba uključivati ECTS bodove).

Stručni studiji su:

- kratki stručni studij (120 do 150 ECTS bodova)
- prva razina – preddiplomski stručni studij (180 do 240 ECTS bodova)
- druga razina – specijalistički diplomski stručni studij (60 do 120 ECTS bodova).

Ukupan broj bodova koji se stječu na preddiplomskom i diplomskom studiju treba iznositi najmanje 300 ECTS bodova.

Isprave koje se dodjeljuju nakon završetka pojedine vrste i razine studijskog programa

Isprave koje se dodjeljuju nakon završetka pojedine vrste i razine studijskog programa jesu diplome, osim za kratki stručni studij čijim se završetkom stječe svjedodžba.

Kategorije akademskih i stručnih naziva koji se stječu te osnovne informacije o pravima koje nositelj ima u svojoj zemlji (na rad ili nastavak studija)

AKADEMSKI NAZIVI

Prva razina – preddiplomski sveučilišni studij – akademski naziv sveučilišni prvostupnik/ prvostupnica uz naznaku struke (pravo na zapošljavanje i na nastavak obrazovanja)

Druga razina – diplomski sveučilišni studij – akademski naziv magistar / magistra struke (pravo na zapošljavanje i na nastavak obrazovanja)

Druga razina – integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij – akademski naziv magistar / magistra struke, doktor medicine, doktor veterinarske medicine, doktor dentalne medicine (pravo na zapošljavanje i na nastavak obrazovanja)

Treća razina – poslijediplomski specijalistički studij – akademski naziv sveučilišni specijalist / specijalistica uz naznaku struke (pravo na zapošljavanje)

Treća razina – poslijediplomski sveučilišni studij – akademski stupanj doktor / doktorica znanosti, doktor / doktorica umjetnosti.

STRUČNI NAZIVI

Kratki stručni studij – stručni naziv stručni pristupnik / pristupnica uz naznaku struke (pravo na zapošljavanje)

Prva razina – preddiplomski stručni studij – stručni naziv stručni prvostupnik / prvostupnica uz naznaku struke (pravo na zapošljavanje ili nastavak obrazovanja).

Druga razina – specijalistički diplomski stručni studij – stručni naziv stručni specijalist / specijalistica uz naznaku struke (pravo na zapošljavanje).

Dopunska isprava o studiju

Dopunska isprava o studiju u Republici Hrvatskoj jest dodatak diplomi. Izdaje se uz diplomu, na hrvatskom i na engleskom jeziku. Obrazac nije propisan, ali je Pravilnikom o sadržaju diploma i dopunskih isprava o studiju propisan njezin sadržaj.

Informacije o potrebnim kvalifikacijama s kojima se može upisati visoko obrazovanje

Uvjete za upis u studijske programe u Republici Hrvatskoj definiraju visoka učilišta. Na nacionalnoj razini postoji konsenzus da studijski program mogu upisati osobe sa svjedodžbom četverogodišnje srednje škole (gimnazije ili strukovne) i položenim ispitima državne mature.

Podaci o sustavu osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju

Akreditacija ustanove je i institucijska i programska, a dokazuje se Dopusnicom za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja, Potvrdom o upisu u Upisnik studijskih programa te Dopusnicom za izvođenje stručnog studijskog programa. Agencija za znanost i visoko obrazovanje obavlja akreditaciju svakih pet godina te izdaje akreditacijsku preporuku koja može sadržavati: preporuku ministru da izda potvrdu o ispunjavanju uvjeta za obavljanje djelatnosti, uskratu dopusnice za obavljanje djelatnosti ili dijela djelatnosti ili izdavanje pisma očekivanja s rokom uklanjanja nedostataka do tri godine. Nadležno tijelo za akreditaciju dio je Europskog registra za osiguravanje kvalitete visokog obrazovanja (European Quality Assurance Register for Higher Education, EQAR). Javno dostupan registar akreditiranih ustanova i/ili programa nalazi se u upisniku studijskih programa na poveznici <https://hko.srce.hr/usp/index>.

Nacionalni ENIC/NARIC ured ili ekvivalent

Agencija za znanost i visoko obrazovanje, Nacionalni ENIC/NARIC ured, adresa: Donje Svetice 38, 10 000 Zagreb, telefon + 385 1 6274 888, e-adresa: enic@azvo.hr

Podaci o nadležnim tijelima za priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija

Nadležno tijelo za priznavanje u svrhu zapošljavanja – Nacionalni ENIC/NARIC ured

Nadležno tijelo za priznavanje u svrhu nastavka obrazovanja – sveučilišta (Uredi za akademsko priznavanje), veleučilišta i visoke škole

Priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja

Priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja provodi Agencija za znanost i visoko obrazovanje u skladu s propisima, a kriteriji koji trebaju biti ispunjeni da bi se inozemna visokoškolska kvalifikacija priznala sljedeći su: da je visokoškolska kvalifikacija izdana od akreditirane visokoškolske institucije i da je inozemni visokoškolski program akreditiran od nadležnog akreditacijskog tijela te države. U slučaju združenog programa / kvalifikacije (*joint degree*) sve institucije koje sudjeluju u provođenju studijskog programa, kao i sam studijski program, moraju biti akreditirane od nadležnih akreditacijskih tijela država u kojima se svaka od institucija koje sudjeluju u združenom programu nalazi. Trošak postupka iznosi 400 kn ili 65 EUR.

Dokumentacija koju je potrebno priložiti uz obrazac zahtjeva:

- Izvornik ili ovjerena preslika inozemne visokoškolske kvalifikacije čije se priznavanje traži (potvrde i uvjerenja se ne uvažavaju)
- Izvornik službenog dokumenta izdanog od visokog učilišta, koji sadržava sljedeće podatke: položene ispite s ocjenama, službeni naziv i trajanje studijskog programa te uvjete upisa (npr. dodatak diplomi, prijepis ispita s ocjenama koji sadržava navedene podatke ili neki drugi službeni dokument)
- Ovjeren prijevod dokumenata pod točkama 1 i 2 na hrvatski jezik
- Ovjerena preslika prethodno stečenih visokoškolskih kvalifikacija, ako postoje
- Potvrda o državljanstvu (izvornik ili ovjerena preslika domovnice za hrvatske državljane ili ovjerena preslika putovnice za strane državljane), statusu izbjeglice ili prognanika
- Potvrda o uplati naknade za troškove postupka
- Rješenje nadležnog tijela ili preslika vjenčanog lista (za osobe koje su promijenile ime i/ili prezime)
- Životopis na hrvatskom ili engleskom jeziku iz kojeg mora biti vidljiv tijek obrazovanja i radno iskustvo (kod priznavanja doktorskog studija potrebno je navesti popis objavljenih znanstvenih radova i gdje su objavljeni), primjeri dobre prakse: Europass CV
- Jedan primjerak neovjerenih preslika svih priloženih dokumenata kao i obrasca zahtjeva za priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija

Postupci priznavanja inozemnih kvalifikacija i priznavanja razdoblja studija u svrhu nastavka obrazovanja

Postupci priznavanja inozemnih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja regulirani su internim aktima visokih učilišta (primjer za Sveučilište u Zagrebu: <http://www.unizg.hr/studiji-i-studiranje/upisi-stipendije-priznavanja/akademsko-priznavanje-inozemnih-visokoskolskih-kvalifikacija/>). U većini se slučajeva interni akti visokih učilišta oslanjaju na uvjete koje je propisao nacionalni ENIC/NARIC za priznavanje u svrhu zapošljavanja. Naknade troškova postupka također definiraju sama visoka učilišta i uglavnom iznose 400 kn za troškove postupka priznavanja inozemne obrazovne kvalifikacije i 200 kn za troškove postupka priznavanja razdoblja studija.

Nacionalni propisi

Postupci priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija regulirani su Zakonom o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija i Zakonom o potvrđivanju Konvencije o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija u području Europe. Postupak priznavanja provodi se u skladu s odredbama Zakona o općem upravnom postupku.

Nacionalno propisani kriteriji za vrednovanje inozemne visokoškolske kvalifikacije

Nacionalno propisani kriteriji za vrednovanje inozemne visokoškolske kvalifikacije ne postoje, ali je nacionalni ENIC/NARIC donio Pravilnik o vrednovanju inozemne visokoškolske kvalifikacije i Kriterijima za vrednovanje u postupku stručnog priznavanja inozemne visokoškolske kvalifikacije kojim se koriste i visoka učilišta, ili su odredbe preuzeli u svoje interne akte.

https://www.azvo.hr/images/stories/enic/Pravilnik_o_vrednovanju_inozemnih_visoko%C5%A1koskih_kvalifikacija_i_Kriterijima.pdf

Bitne razlike

Aktualni Zakon ne definira bitne razlike zbog kojih ne bi bilo moguće priznati inozemnu visokoškolsku kvalifikaciju ili razdoblje studija. Temeljni je uvjet za nepriznavanje u slučaju da inozemna ustanova ili program nemaju akreditaciju.

Žalba/prigovor na rješenje

Žalba na rješenje o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja i u svrhu nastavka obrazovanja podnosi se Ministarstvu znanosti i obrazovanja. U obje svrhe žalba se podnosi u skladu s odredbama Zakona o općem upravnom postupku, i to prvostupanjskom tijelu u roku od 15 dana od dostave rješenja o priznavanju.

Automatsko priznavanje

Aktualnim Zakonom automatsko priznavanje nije predviđeno.

Europski pristup osiguravanju kvalitete združenih studija

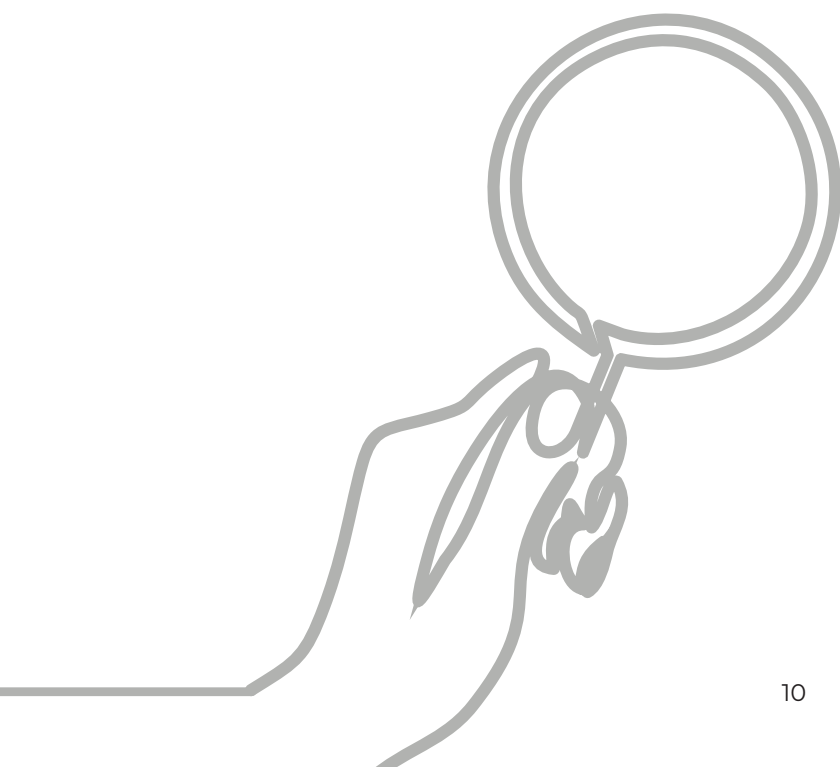
U slučaju združenih programa nacionalni ENIC/NARIC ima kriterij da sve institucije koje sudjeluju u provođenju studijskog programa, kao i sam studijski program, moraju biti akreditirane od nadležnih akreditacijskih tijela država u kojima se svaka od institucija koje sudjeluju u združenom programu nalazi.

Osobe bez dokumentacije

Ne postoje razvijeni mehanizmi priznavanja kvalifikacija i /ili razdoblja studija osobama bez propisane dokumentacija (izbjeglice, azilanti).

Postupci priznavanja i vrednovanja prethodno stečenih ishoda učenja (formalno, neformalno i informalno)

Zakon o hrvatskom kvalifikacijskom okviru propisuje da visoka učilišta internim aktima trebaju regulirati priznavanje prethodnog učenja.

BOSNA I HERCEGOVINA

Ustanove visokog obrazovanja

U Bosni i Hercegovini ustanove visokog obrazovanja jesu javna i privatna sveučilišta (*univerziteti*) te visoke škole.

Termin *univerzitet* odnosi se na visokoškolske ustanove koje se bave i nastavnim i istraživačkim radom, koje nude akademske stupnjeve svih triju razina, s ciljevima koji uključuju unapređenje znanja, misli i školstva u Bosni i Hercegovini, obrazovni, kulturni, društveni i gospodarski razvoj Bosne i Hercegovine, promoviranje demokratskog građanskog društva i postizanje najviših standarda nastave i istraživačkog rada, a odnosi se i na visokoškolsku ustanovu koja realizira najmanje pet različitih studijskih programa iz najmanje triju znanstvenih područja – prirodnih znanosti, tehničkih znanosti, biomedicine i zdravstva, biotehničkih znanosti, društvenih znanosti i humanističkih znanosti.

Termin *visoka škola* odnosi se na visokoškolsku ustanovu koja je akreditirana za davanje diploma i stupnja prve razine, s ciljevima koji uključuju pripremu i obuku pojedinaca za stručni, gospodarski i kulturni razvoj Bosne i Hercegovine i promoviranje demokratskog građanskog društva te postizanje visokih standarda nastave i učenja. Odnosi se na visokoškolsku ustanovu koja realizira najmanje jedan studijski program iz jednog znanstvenog područja i ispunjava druge uvjete u skladu sa zakonom.

Sveučilišta (*univerziteti*) iznimno izvode i studijske programe koji su, poput programa visokih škola, usporedivi sa stručnim studijskim programima, iako u Bosni i Hercegovini nominalno ne postoji binarni sustav obrazovanja.

Vrste i razine studijskih programa

U Bosni i Hercegovini studijski se programi izvode na sljedećim razinama (*ciklusima*):

Prva razina (*prvi ili dodiplomski ciklus*) vodi do akademskog zvanja završenog dodiplomskog studija ili ekvivalenta, stečenog nakon najmanje tri i najviše četiri godine redovitog studija nakon stjecanja svjedodžbe o završenoj srednjoj školi, a vrednuje se s najmanje 180, odnosno 240 ECTS bodova.

Druga razina (*drugi ili poslijediplomski ciklus*) vodi do akademskog zvanja magistra ili ekvivalenta, stečenog nakon završene prve razine dodiplomskog studija, traje jednu ili dvije godine, a vrednuje se sa 60, odnosno 120 ECTS bodova, i to tako da u zbroju s prvim ciklusom nosi 300 ECTS bodova.

Druga razina – integrirana prva i druga razina (*integrirani prvi i drugi ciklus*) vodi do akademskog zvanja magistra ili ekvivalenta, a vrednuje se s najmanje 300 ECTS bodova.

Treća razina (*treći ciklus ili doktorski studij*) vodi do akademskog zvanja doktora ili ekvivalenta (*doktor nauka ili doktor znanosti*), traje tri godine i vrednuje se sa 180 ECTS bodova.

Jedan semestar studija nosi 30 ECTS bodova u svakom ciklusu. Iz ove se odredbe izuzima studij medicinske skupine znanosti, kojim se stječe do 360 ECTS bodova.

U Bosni i Hercegovini izvode se i stručni studiji prve razine iako se nominalno, na razini države, ne zovu stručni, već su izjednačeni s prvom razinom sveučilišnih studija (*prvi ili dodiplomski ciklus*) te specijalistički akademski studiji.

Isprave

Nakon završetka svih razina visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini izdaje se diploma.

Kategorije akademskih i stručnih naziva koji se stječu te osnovne informacije o pravima koje nositelj ima u svojoj zemlji (na rad ili nastavak studija)

Svaka visokoškolska ustanova samostalno regulira pitanje dodjele akademskih naziva. Akademski naziv ne određuje visokoškolsku kvalifikaciju, odnosno stečene kompetencije, nego samo upućuje na uže znanstveno područje, znanstveno polje, odnosno znanstvenu granu na koju se odnosi visokoškolska kvalifikacija. Pravo na nastavak studija imaju nositelji svih kvalifikacija koji završe bilo koji studijski program prve i druge razine visokog obrazovanja, a imaju i pravo na zapošljavanje u skladu s internim sistematizacijama koje donose poslodavci.

AKADEMSKI NAZIVI

Akademski nazivi nisu propisani na razini države, već svaka visokoškolska ustanova samostalno regulira dodjelu akademskih naziva.

Prva razina (*prvi ili dodiplomski ciklus*) vodi do akademskog zvanja završenog dodiplomskog studija ili ekvivalenta (*diploma o završenom prvom ciklusu studija, diploma o stečenoj akademskoj tituli i stručnom zvanju bakalaureata, diploma o završenom stepenu prvog ciklusa studija* itd.), traje 3 do 4 godine, nosi 180 do 240 ECTS bodova te daje mogućnost zapošljavanja i nastavka obrazovanja.

Druga razina (*drugi ili poslijediplomski ciklus*) vodi do akademskog zvanja magistra ili ekvivalenta (*diploma o stečenoj akademskoj tituli i zvanju magistar, diploma o sticanju naučnog stepena magistra, diploma o završenom drugom ciklusu studija* itd.), traje 1 do 2 godine, nosi 60 do 120 ECTS bodova te daje mogućnost zapošljavanja i nastavka obrazovanja.

Druga razina – integrirana prva i druga razina (*integrirani prvi i drugi ciklus*) vodi do akademskog zvanja magistra ili ekvivalenta (*doktor medicine, doktor veterinarske medicine, doktor dentalne medicine*), traje 5 do 6 godina, nosi 300 do 360 ECTS bodova te daje mogućnost zapošljavanja i nastavka obrazovanja.

Treća razina (*treći ciklus ili doktorski studij*) vodi do akademskog zvanja doktora ili ekvivalenta (*doktor nauka ili doktor znanosti*), traje 3 godine, nosi 180 ECTS bodova i daje mogućnost zapošljavanja.

Završetkom specijalističkih akademskih studija stječe se zvanje akademskog specijalista uz naznaku područja (ili ekvivalentno zvanje), u skladu s posebnim aktima visokoškolske ustanove, te se daje mogućnost nastavka obrazovanja na trećoj razini studija i mogućnost zapošljavanja.

STRUČNI NAZIVI

Završetkom stručnih studija stječe se određeno stručno zvanje specijalista s naznakom stručnog područja, omogućuje se nastavak obrazovanja na prvoj razini obrazovanja te se daje mogućnost zapošljavanja.

Dopunska isprava o studiju

U Bosni i Hercegovini izdaje se Dodatak diplomi. Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete donosi Naputak o izgledu i sadržaju dodatka diplomi: http://hea.gov.ba/Dokumenti/dokumenti_agencije/?id=539.

Informacije o potrebnim kvalifikacijama s kojima se može upisati visoko obrazovanje

Pristup visokom obrazovanju imaju svi koji su završili četverogodišnju srednju školu. Javne su isprave *svjedodžba/diploma/svjedočanstvo* o završenoj srednjoj školi. Studenti koji se upisuju na određeni studijski program prilažu sve svjedodžbe o završenim razredima, od prvog do četvrtog razreda srednje škole, te polažu prijemni ispit ako je to odredila visokoškolska ustanova.

Podaci o sustavu osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju

Obvezne su i institucijska i akreditacija studijskih programa, koje se dokazuju rješenjem o akreditaciji koje se dodjeljuje na razdoblje od pet godina. Nadležna tijela za akreditaciju su Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete BiH, Agencija za visoko obrazovanje Republike Srpske, nadležna ministarstva obrazovanja i Odjel za obrazovanje Vlade Brčko distrikta BiH.

Nadležna Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete BiH nije punopravna članica ENQA-e i EQAR-a.

Nacionalni ENIC/NARIC ured ili ekvivalent

Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja, Kneza Višeslava bb, 88 000 Mostar, Bosna i Hercegovina, dragana.dilber@cip.gov.ba, telefon: +387 36 333 980, mrežna stranica: www.cip.gov.ba

Podaci o nadležnim tijelima za priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija

Nadležna tijela za priznavanje u svrhu zapošljavanja:

- Republika Srpska: Agencija za visoko obrazovanje, <https://www.avors.org/index.php/sr/>
- Brčko distrikt BiH: Povjerenstvo za priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja
- Unsko-sanski kanton: visokoškolske ustanove
- Županija Posavska: Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa, https://www.zupanijaposavska.ba/ministarstvo_prosvjete-znanosti-kulture-i-sporta/
- Tuzlanski kanton: Ministarstvo obrazovanja/naobrazbe i nauke/znanosti, <http://www.vladatk.kim.ba/ministarstva-tk/ministarstvo-obrazovanja-nauke-kulture-i-sporta>
- Zeničko-dobojski kanton: visokoškolske ustanove na području Kantona
- Kanton Središnja Bosna: Ministarstvo obrazovanja, znanosti, mladih, kulture i športa, <https://mozks-ksb.ba/>
- Hercegovačko-neretvanska županija: odgovarajuća viša ili visoka škola, fakultet ili umjetnička akademija

- Županija Zapadnohercegovačka: Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa, <https://mozks-zzh.com/>
- Kanton Sarajevo: visokoškolske ustanove na području Kantona
- Hercegbosanska županija: Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa, uz obvezu pribavljanja stručnog mišljenja nadležnog stručnog tijela visokoškolskih ustanova Sveučilišta u Mostaru, odnosno Sveučilište u Mostaru ako se radi o magisteriju i doktoratu znanosti
- Bosansko-podrinjski kanton Goražde: Ministarstvo za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport, <https://mo.bpkg.gov.ba/>

Nadležna tijela za priznavanje u svrhu nastavka obrazovanja:

- Republika Srpska: visokoškolska ustanova na kojoj student želi nastaviti studij
- Brčko distrikt BiH: akademsko priznavanje rade licencirane visokoškolske ustanove sa sjedištem u Distriktu
- Unsko-sanski kanton: visokoškolska ustanova na kojoj student želi nastaviti obrazovanje
- Županija Posavska: Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa, https://www.zupanijaposavska.ba/ministarstvo_prosvjete-znanosti-kulture-i-sporta/
- Tuzlanski kanton: visokoškolska ustanova na kojoj student želi nastaviti obrazovanje
- Zeničko-dobojski kanton: visokoškolska ustanova, odnosno organizacijska jedinica na kojoj student želi nastaviti obrazovanje
- Kanton Središnja Bosna: Ministarstvo obrazovanja, znanosti, mladih, kulture i športa, <https://mozks-ksb.ba/>
- Hercegovračko-neretvanska županija: odgovarajuća viša ili visoka škola, fakultet ili umjetnička akademija, odnosno visokoškolska ustanova na području Županije
- Županija Zapadnohercegovačka, <https://mozks-zzh.com/>
- Kanton Sarajevo: organizacijska jedinica na kojoj nositelj kvalifikacije želi nastaviti obrazovanje
- Hercegbosanska županija: stručno tijelo Sveučilišta u Mostaru
- Bosansko-podrinjski kanton Goražde: visokoškolska ustanova, odnosno organizacijska jedinica na kojoj nositelj kvalifikacije želi nastaviti studij

Priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja

Priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja provodi se na zahtjev stranke – podnositelja zahtjeva. Nakon primitka zahtjeva nadležno tijelo za priznavanje utvrđuje je li tražena dokumentacija dostavljena. Većina nadležnih tijela za priznavanje traži od Centra za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja (CIP) mišljenje/preporuku o visokoškolskoj kvalifikaciji koja je predmet priznavanja. Ako nadležno tijelo za priznavanje ne traži mišljenje/preporuku CIP-a, vrednovanje provodi za to nadležno tijelo. Na temelju vrednovanja CIP izrađuje mišljenje/preporuku. Na temelju mišljenja/preporuke CIP-a nadležno tijelo za priznavanje donosi rješenje o priznavanju inozemne visokoškolske kvalifikacije. Troškovi postupka su različiti, pa se tako u Brčko distriktu BiH postupak ne naplaćuje, u Kantonu Sarajevo cijena je za preddiplomske i diplomske studije 200 KM, a za doktorske 500 KM, u Tuzlanskom kantonu 70 KM, u Županiji Zapadnohercegovačkoj 108 KM, u Republici Srpskoj 300 KM, u Unsko-sanskom kantonu 200 KM itd.

Dokumentacija koju je potrebno priložiti uz obrazac zahtjeva

- Izvornik obrazovne isprave ili ovjerena preslika koja je dokaz o stečenoj kvalifikaciji
- Službeni prijevod obrazovne isprave, ako nije izdana na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini
- Izvornik dodatka diplomi ili ovjerena preslika, ako ga izdaje visokoškolska ustanova
- Izvornik obrazovne isprave o prethodno stečenoj kvalifikaciji, ako je predmet priznavanja master ili doktorska kvalifikacija
- Preslika dokumenta kojim se dokazuje identitet podnosioca zahtjeva
- Dokument kojim se dokazuje promjena imena i/ili prezimena
- Potvrda o plaćanju troškova postupka priznavanja
- Vlastoručno potpisana izjava o pristanku, kojom se nadležna tijela u postupku priznavanja ovlašćuju provjeriti informacije o stečenoj kvalifikaciji

Postupak priznavanja inozemnih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja

Postupak priznavanja inozemnih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja provodi se na zahtjev stranke – podnosioca zahtjeva. Nakon primitka zahtjeva nadležno tijelo za priznavanje utvrđuje je li tražena dokumentacija dostavljena. Većina nadležnih tijela za priznavanje traži od Centra za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja (CIP) mišljenje/preporuku o visokoškolskoj kvalifikaciji/razdoblju studija koji su predmet priznavanja. Ako nadležno tijelo za priznavanje ne traži mišljenje/preporuku CIP-a, vrednovanje provodi to nadležno tijelo. Na temelju vrednovanja CIP sastavlja mišljenje/preporuku. Na temelju mišljenja/preporuke CIP-a nadležno tijelo za priznavanje donosi rješenje o priznavanju inozemne visokoškolske kvalifikacije. Ako se ne može provesti potpuno priznavanje, nadležno će tijelo razmotriti mogućnosti alternativnih oblika priznavanja: uvjetnog, djelomičnog ili alternativnog. Cijene postupaka su različite.

U većini slučajeva dostavlja se sljedeća dokumentacija:

- Izvornik obrazovne isprave ili ovjerena preslika, koja je dokaz o stečenoj kvalifikaciji
- Službeni prijevod obrazovne isprave, ako nije izdana na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini
- Izvornik dodatka diplomi ili ovjerena preslika, ako ga izdaje visokoškolska ustanova
- Izvornik obrazovne isprave o prethodno stečenoj kvalifikaciji, ako je predmet priznavanja master ili doktorska kvalifikacija
- Službeni prijevod prethodno stečene kvalifikacije, ako nije izdana na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini
- Ispisnica ili druga isprava kojom se dokazuje završeno razdoblje studija
- Prijepis položenih ispita i ostvarenih ECTS bodova koji izdaje visokoškolska ustanova, ako ustanova ne izdaje dodatak diplomi
- Prijepis položenih ispita ako je obrazovna isprava stečena u zemlji koja nema ECTS sustav bodovanja
- Službeni plan i program studija u izvornom obliku ili preuzet s mrežne stranice obrazovne ustanove, odnosno njegov sažetak sa naznačenom poveznicom na kojoj se program može pronaći, u prijevodu ili na engleskom jeziku, koji mora odgovarati planu i programu studija po kojemu je podnositelj zahtjeva studirao

- Preslika dokumenta kojim se dokazuje identitet podnosioca zahtjeva
- Dokument kojim se dokazuje promjena imena i/ili prezimena
- Potvrda plaćanja troškova postupka priznavanja
- Vlastoručno potpisana izjava o pristanku, kojom se nadležna tijela u postupku priznavanja ovlašćuju provjeriti informacije o stečenoj kvalifikaciji

Nacionalni propisi

U Bosni i Hercegovini ne postoji zakon o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija na državnoj razini.

Nacionalno propisani kriteriji za vrednovanje inozemne visokoškolske kvalifikacije

Ne postoje nacionalno propisani kriteriji za vrednovanje inozemne visokoškolske kvalifikacije, ali je Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja (CIP) donio Preporuke o vrednovanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u postupku priznavanja (*Službeni glasnik BiH*, broj 08/21).

Bitne razlike

Pod bitnim razlikama inozemne visokoškolske kvalifikacije podrazumijeva se:

- da je izdana isključivo u svrhu uporabe u zemlji izdavanja
- da su uvjeti za pristup razini obrazovanja na kojemu je izdana bitno drugačiji od onih koji se zahtijevaju za tu razinu obrazovanja u Bosni i Hercegovini
- da su uvjeti za pristup daljnjem obrazovanju u zemlji u kojoj je kvalifikacija izdana bitno drugačiji od takvih uvjeta u Bosni i Hercegovini
- da studijski program za konkretnu visokoškolsku kvalifikaciju ne sadržava ključne elemente, module, odnosno nastavne predmete koje imaju akreditirani studijski programi u Bosni i Hercegovini, koji vode do takve ili najbližije kvalifikacije
- druge razlike za koje nadležno tijelo ustanovi da su važne u tolikoj mjeri da se priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije ne može provesti.

Žalba/prigovor na rješenje

Zbog kompleksnog zakonodavnog okvira u Bosni i Hercegovini postoji različit pristup žalbenom postupku, što znači da postoje nadležne obrazovne vlasti koje su propisale mogućnost žalbe, kao i one koje iz različitih razloga to nisu propisale.

Automatsko priznavanje

Automatsko priznavanje moguće je ako postoji potpisan sporazum o takvoj vrsti priznavanja. Npr. Republika Srpska i Republika Srbija imaju potpisan [Sporazum o uzajamnom priznavanju dokumenata u obrazovanju i reguliranju statusnih pitanja učenika i studenata \(Službeni glasnik Republike Srpske, broj 79/05\)](#) te se, u skladu sa Sporazumom za kvalifikacije stečene na visokoškolskim ustanovama na prostoru Republike Srbije, ne provodi postupak priznavanja za zapošljavanje na prostoru Republike Srpske ni za nastavak obrazovanja na visokoškolskim ustanovama Republike Srpske.

Združeni programi

Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja (CIP) donio je [Preporuke o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih zajedničkim programima \(Službeni glasnik BiH, broj 80/15\)](#). Većina je nadležnih tijela za priznavanje u svoje zakonske i podzakonske akte ugradila sadržaj ovih preporuka.

Osobe bez dokumentacije

Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja (CIP) donio je Preporuke o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u Bosni i Hercegovini osobama s nedovoljnom dokumentacijom ili bez dokumentacije (*Službeni glasnik BiH, broj 81/14*). Većina nadležnih tijela za priznavanje u svoje je zakonske i podzakonske akte ugradila sadržaj ovih preporuka. Budući da se većina osoba s nedovoljnom dokumentacijom ili bez dokumentacije ne zadržava u Bosni i Hercegovini, postupak priznavanja još se nije provodio.

Postupci priznavanja i vrednovanja prethodno stečenih ishoda učenja (formalno, neformalno i informalno)

Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja (CIP) donio je Preporuke o priznavanju neformalnog obrazovanja i informalnog učenja (*Službeni glasnik BiH, broj 94/16*). Većina nadležnih tijela za priznavanje u svoje je zakonske i podzakonske akte ugradila sadržaj ovih preporuka.

CRNA GORA

Ustanove visokog obrazovanja

Visoko obrazovanje u Crnoj Gori ostvaruje se na ustanovama visokog obrazovanja koje su akreditirane i licencirane u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju. Ustanova visokog obrazovanja osniva se kao javna ili privatna i stječe svojstvo pravne osobe upisom u Centralni registar privrednih subjekata. Ustanove visokog obrazovanja u Crnoj Gori organizirane su kao sveučilišta (*univerziteti*) i samostalni fakulteti.

Vrste i razine studijskih programa

Studijski programi koji se izvode na ustanovama visokog obrazovanja su:

- prva razina – osnovni – 180 ECTS bodova
- druga razina – master (poslijediplomski) – 120 ECTS bodova
- treća razina – doktorski – 180 ECTS bodova

Između prve i druge razine postoji mogućnost upisa specijalističkih studija (*postdiplomski specijalistički studiji*). Stručni studiji organizirani su na dodiplomskoj, specijalističkoj i poslijediplomskoj razini.

Studijski programi mogu biti interdisciplinarni i organiziraju se iz najmanje dvaju područja.

Studijski programi prve i druge razine (*osnovni i master ili postdiplomski studijski programi*) mogu se akreditirati kao akademski i stručni (*primijenjeni*).

Doktorski studijski programi mogu se akreditirati kao akademski.

Programi prve razine (*osnovne studije*) organizirani su kao trogodišnji i nose 180 ECTS bodova za većinu studijskih programa. U skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju akademski programi prve razine mogu biti organizirani kao integrirani studijski programi prve i druge razine (*osnovni i master ili postdiplomski*) te nose 300, odnosno 360 ECTS bodova.

Osobe koje steknu diplomu završetkom *integriranih osnovnih i master studija* imaju pravo izravnog upisa na doktorske studije. Programi iz područja reguliranih profesija (medicina, stomatologija, arhitektura, farmacija, Visoka medicinska škola) usklađeni su s posebnim propisom Europske unije kojim se uređuju regulirane profesije, odnosno s Direktivom 2005/36EC i Direktivom 55/13EC.

Osobe koja završe programe prve razine (*prvog ciklusa – akademske i primijenjene studijske programe*) imaju mogućnost nastavka obrazovanja na programima druge razine (*drugog ciklusa*). Studijski program mora sadržavati praktičnu nastavu kao i ishode učenja za znanstvenu granu kojoj pripada studijski program, odnosno kompetencije za obavljanje djelatnosti. Praktična nastava iznosi najmanje 25 % u odnosu na ukupnu opterećenost studenta po predmetima, odnosno godini, ovisno o ishodima učenja za pojedini studijski program.

U Crnoj Gori na temelju Zakona o visokom obrazovanju iz 2019. godine propisana je reforma visokog obrazovanja te je sustav 3+1+1+3 (osnovni, specijalistički, master i doktorski studij) ustrojen u sustav 3+2+3 (*osnovni, master ili postdiplomski i doktorski studij*).

Specijalistički studijski programi i jednogodišnji master programi ustrojeni prije reforme iz 2019. mogli su se upisivati do akademske godine 2021./2022., a specijalistički se moraju završiti do akademske godine 2023./2024.

Master (*postdiplomski*) studijski programi po sustavu 3+2+3 izvode se od 2019. godine.

Isprave koje se dodjeljuju nakon završetka pojedine vrste i razine studijskog programa

Za sve razine, sveučilišne i stručne, izdaju se diplome i dopunske isprave o studiju (dopune diplome). Sadržaj diplome i dopune diplome utvrđen je Pravilnikom na razini države.

- *Diploma primijenjenih osnovnih studija* poslije završenog stručnog (primijenjenog) studijskog programa, nosi 180 ECTS bodova
- *Diploma akademskih osnovnih studija* poslije završenog akademskog studijskog programa, nosi 180 ECTS bodova
- *Diploma o završenim integriranim osnovnim i master studijima*, nosi 300, odnosno 360 ECTS bodova
- *Diploma primijenjenih master studija* poslije završenog stručnog (primijenjenog) master programa, nosi 120 ECTS, a nakon stjecanja *diplome primijenjenih osnovnih studija* i obrane magistarskog (master) rada ili poslije završenog integriranog studijskog programa prve i druge razine (osnovnog i master ili postdiplomskog studijskog programa od 300 ECTS bodova) i obrane magistarskog (master) rada
- *Diploma akademskih master studija* poslije završenog akademskog master (*postdiplomskog*) programa, nosi 120 ECTS bodova nakon stjecanja diplome akademskih osnovnih studija i obrane magistarskog (master) rada ili poslije završenog integriranog studijskog programa prve i druge razine (osnovnog i master ili poslijediplomskog studijskog programa) od 300 ECTS bodova i obrane magistarskog (master) rada
- *Diplomu akademskih doktorskih studija* mogu steći osobe koje su završile integrirani studijski program prve i druge razine (osnovni i master ili poslijediplomski), studijski program koji nosi najmanje 300 ECTS bodova, završili studijski program treće razine (doktorski studij), koji nosi 180 ECTS bodova, i obranili disertaciju.

Kategorije akademskih i stručnih naziva koji se stječu te osnovne informacije o pravima koje nositelj ima u svojoj zemlji (na rad ili nastavak studija)

Ustanova visokog obrazovanja izdaje diplomu o završenom studijskom programu i odgovarajućem stupnju visokog obrazovanja te dodatak diplomi (dopunu diplome). Poglavlje 5. dodatka diplomi (dopune diplome) sadržava informacije o akademskim i profesionalnim mogućnostima koje pruža kvalifikacija, prohodnosti prema daljnjim studijima, kao i profesionalni status nositelja diplome/kvalifikacije, odnosno titulu koja se stječe završetkom programa i pravo na rad u određenom području, kao i druge dodatne uvjete za zapošljavanje u određenoj struci.

AKADEMSKI NAZIVI

Prva razina – diploma akademskih osnovnih studija (*stepen bachelor* – BA, BSc) poslije završenog akademskog studijskog programa, trajanje tri ili četiri godine, 180 do 240 ECTS bodova.

Diploma specijalističkih studija (*stepen specijaliste*, Spec.Sci.; SpecArt) poslije završenog poslijediplomskog specijalističkog studija, trajanje godinu dana, 60 ECTS bodova.

Druga razina – diploma akademskih magistarskih studija (*stepen magistar – MA*) poslije završenog akademskog magistarskog programa i obrane završnog rada, trajanje godinu do dvije godine, 60 do 120 ECTS bodova.

Druga razina – diploma akademskih magistarskih studija poslije završenog integriranog osnovnog i magistarskog studijskog programa (*stepen magistra – MA*), trajanje pet ili šest godina i obrana završnog rada, 300 ili 360 ECTS bodova.

Treća razina – diploma akademskih doktorskih studija (*stepen doktora nauka – PhD*) u trajanju od tri godine, obrana disertacije, 180 ECTS bodova.

STRUČNI NAZIVI

Prva razina – diploma primijenjenih osnovnih studija (BApp) poslije završenog primijenjenog (stručnog) studijskog programa, trajanje tri godine, 180 ECTS bodova.

Diploma primijenjenih specijalističkih studija (SpecApp) poslije završenog primijenjenog specijalističkog studija, trajanje godinu dana, 60 ECTS bodova.

Druga razina – diploma primijenjenih magistarskih studija (MApp) poslije završenog primijenjenog (stručnog) magistarskog programa, trajanje dvije godine, 120 ECTS bodova.

Dopunska isprava o studiju

Sadržaj i oblik diplome i dodatka diplomu utvrđeni su Pravilnikom o sadržaju i obliku diplome i dopune diplome (*supplement*), vođenju matične knjige studenata, evidenciji i sadržaju javnih isprava koje izdaje univerzitet i ustanove visokog obrazovanja (*Službeni list Crne Gore*, broj 9/07). *Dopuna diplome (Diploma Supplement)* sastoji se od osam poglavlja u kojima su, među ostalim, informacije o nositelju diplome, informacije koje bliže određuju kvalifikaciju, informacije o razini kvalifikacije, o sustavu i sadržaju studija te postignutim rezultatima, zatim informacije o akademskim i profesionalnim mogućnostima koje pruža kvalifikacija, kao i informacije o nacionalnom sustavu visokog obrazovanja.

Informacije o potrebnim kvalifikacijama s kojima se može upisati visoko obrazovanje

Pravo upisa na prvu razinu akademskog i stručnog obrazovanja (*osnovne akademske i primijenjene studije*) ima osoba koja je stekla odgovarajuću razinu obrazovanja *IV-1 podnivo Nacionalnog okvira kvalifikacija*.

Upis na studij obavlja se na temelju općeg uspjeha na završetku pojedinačnih razreda za *stjecanje IV-1 podnivoa Nacionalnog okvira kvalifikacija*, rezultata postignutih na eksternom maturalnom, odnosno stručnom ispitu, postignutog uspjeha iz dvaju predmeta trećeg i četvrtog razreda koji su važni za nastavak obrazovanja, uspjeha na državnom ili međunarodnom natjecanju iz predmeta koji su važni za nastavak obrazovanja i tzv. diplome Luča.

Za upis na određene studijske programe može se uvesti prijemni ispit. Na stručno-umjetničkim studijskim programima prve razine (*osnovnih studija fakulteta i akademija umjetnosti*) može se upisati kandidat bez završene srednje škole ako položi prijemni ispit u skladu sa zakonom.

Upis na studijske programe druge razine (*master ili postdiplomske akademske i primijenjene studije*) provodi se prema rezultatima postignutim na prvoj razini obrazovanja (*osnovnim ili primijenjenim studijima*) koji nose najmanje 180 ECTS bodova i na temelju prijemnog ispita u skladu sa zakonom i statutom ustanove.

Upis na treću razinu (*doktorske studije*) provodi se prema rezultatima postignutim na drugoj razini (*master ili postdiplomskim akademskim studijima*), u skladu sa Zakonom i statutom ustanove. Detaljnije uvjete, kriterije, način, postupak i razinu usuglašenosti studijskih programa druge razine (*master ili postdiplomskih studija*) za upis u prvu godinu treće razine (*doktorskih studija*), propisuje stručno tijelo ustanove.

Podaci o sustavu osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju

Nadležno tijelo za akreditaciju jest Agencija za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja (AKOKVO), vodeće državno tijelo za vanjsko osiguravanje kvalitete visokog obrazovanja osnovano 2017. godine Zakonom o visokom obrazovanju. U lipnju 2019. godine AKOKVO je postao pridruženim članom Europske udruge za osiguravanje kvalitete (ENQA), međutim još uvijek nije član EQAR-a. Tablica akreditiranih i licenciranih ustanova visokog obrazovanja i studijskih programa dostupna je na poveznici <http://www.mps.gov.me/rubrike/enic-centar/153969/Akreditovane-i-licencirane-ustanove-visokog-obrazovanja-i-studijskih-programa-u-Crnoj-Gori.html>.

Nacionalni ENIC/NARIC ured ili ekvivalent

ENIC Centar Montenegro, Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta, Vaka Đurovića bb, 81 000 Podgorica, Crna Gora; telefon: + 382 20 410 116, e-adresa: slobodan.boskovic@mpnks.gov.me, kontakt-osoba: Slobodan Bošković.

Podaci o nadležnim tijelima za priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija

Priznavanje kvalifikacije o stečenom visokom obrazovanju u svrhu zapošljavanja obavlja Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta preko Nacionalnog informacionog centra (ENIC centar), kao posebne organizacijske jedinice Ministarstva. Priznavanje isprave o stečenom, odnosno započetom ili dijelu visokog obrazovanja u svrhu nastavka obrazovanja provodi odgovarajuća ustanova visokog obrazovanja u kojoj se obrazovanje želi nastaviti.

Priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja

Priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije jest potvrđivanje inozemne visokoškolske kvalifikacije o stečenom, odnosno započetom obrazovanju ili dijelu obrazovanja. U postupku priznavanja visokoškolske kvalifikacije u svrhu zapošljavanja može se utvrđivati, odnosno ocijeniti je li ustanova koja je izdala inozemnu visokoškolsku kvalifikaciju priznata, odnosno akreditirana od nadležnog tijela u zemlji u kojoj je stečena visokoškolska kvalifikacija, sustav obrazovanja u zemlji u kojoj je stečena inozemna visokoškolska kvalifikacija, trajanje i razina, odnosno stupanj obrazovanja bez uspoređivanja obrazovnog, odnosno studijskog programa, vjerodostojnost visokoškolske kvalifikacije te druge okolnosti važne za priznavanje visokoškolske kvalifikacije u svrhu zapošljavanja. Trošak za priznavanje inozemne obrazovne isprave iz područja visokog obrazovanja propisan je Zakonom o administrativnim taksama i iznosi 100 EUR.

Dokumentacija koju je potrebno priložiti uz obrazac zahtjeva

Dokumentacija koju je potrebno priložiti: jedan primjerak ovjerene preslike visokoškolske kvalifikacije (diploma ili uvjerenje), tri primjerka prijevoda visokoškolske kvalifikacije (diploma ili uvjerenje) ovjereni od ovlaštenog sudskog tumača, jedan primjerak preslike dodatka diplomi ili prijepisa ocjena, jedan primjerak prijevoda dodatka diplomi ili prijepisa ocjena ovjeren od ovlaštenog sudskog tumača, dokaz o uplaćenim troškovima postupka u iznosu od 100 EUR.

Postupci priznavanja inozemnih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja

Priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije, odnosno razdoblja studija u svrhu nastavka obrazovanja provodi odgovarajuća ustanova visokog obrazovanja na kojoj se obrazovanje želi nastaviti. Za utvrđivanje ekvivalencije inozemne kvalifikacije i razine obrazovanja s kvalifikacijom i razinom obrazovanja u Crnoj Gori propisana je naknada u iznosu od 50 EUR.

Nacionalni propisi

Postupci priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija regulirani su Zakonom o priznavanju inozemnih obrazovnih isprava i izjednačavanju kvalifikacija te Pravilnikom o sadržaju obrasca zahtjeva i dokumentaciji koja se podnosi u postupku priznavanja inozemne obrazovne isprave u postupku priznavanja.

Nacionalno propisani kriteriji za vrednovanje inozemne visokoškolske kvalifikacije

U postupku priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja ne provodi se detaljno uspoređivanje nastavnih planova i programa, već se formalno potvrđuje stečeni stručni naziv, odnosno naziv kvalifikacije i razina obrazovanja, bez obveze polaganja dopunskih ispita.

Bitne razlike

Razlike proistječu iz sadržaja studijskog programa koje utvrđuje ustanova visokog obrazovanja koja provodi izjednačavanje kvalifikacija.

Žalba/prigovor na rješenje

Rješenje o priznavanju inozemne visokoškolske kvalifikacije konačno je u postupku priznavanja. Nezadovoljna stranka može pokrenuti spor na nadležnom sudu.

Automatsko priznavanje

Ne postoji automatsko priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija.

Združeni programi

Ne primjenjuju se.

Osobe bez dokumentacije

Pravo na priznavanje isprave, odnosno izjednačavanje kvalifikacije, ima crnogorski državljanin te strani državljanin i osoba bez državljanstva. Kriterije za priznavanje kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja propisuje ustanova.

Postupci priznavanja i vrednovanja prethodno stečenih ishoda učenja (formalno, neformalno i informalno)

Visokoškolska ustanova obavlja detaljno uspoređivanje obrazovnih programa i procjenjuje uvjete za upis i nastavak obrazovanja.

REPUBLIKA SJEVERNA MAKEDONIJA

Ustanove visokog obrazovanja

Ustanove visokog obrazovanja jesu javna i privatna sveučilišta (*univerziteti*) te visoke stručne škole, visokoobrazovne ustanove vjerskih zajednica, vojna akademija i znanstveni (*naučni*) instituti koji izvode sveučilišne i stručne studije prvog i drugog ciklusa.

Sveučilišta (u suradnji sa znanstvenim institutima) izvode doktorske studije.

Vrste i razine studijskih programa

U Republici Sjevernoj Makedoniji postoje tri razine sveučilišnih studijskih programa: dodiplomski (prva razina), poslijediplomski (druga razina) ili integrirani dodiplomski i poslijediplomski (druga razina) te doktorski studij (treća razina).

Razine stručnih studijskih programa jesu dodiplomski (prva razina) i poslijediplomski (druga razina).

Isprave

Isprave koje se dodjeljuju nakon završetka pojedine vrste i razine studijskog programa jesu diploma, dodatak diplomi i uvjerenje za prvi, drugi i treći ciklus studija. Uvjerenje sadržava prijepis odslušanih i položenih ispita. Obrazac i sadržaj dodatka diplomi propisani su Pravilnikom na državnoj razini.

Kategorije akademskih i stručnih naziva koji se stječu te osnovne informacije o pravima koje nositelj ima u svojoj zemlji (na rad ili nastavak studija)

AKADEMSKI NAZIVI

Prva razina – akademski studiji prvog ciklusa (dodiplomski): diplomiran (naziv područja), diploma za završen prvi ciklus studija, trajanje tri do četiri godine, 180 do 240 ECDS-a, mogućnost nastavka obrazovanja na poslijediplomskim akademskim studijima drugog ciklusa i pravo na rad.

Druga razina – akademski studiji drugog ciklusa (poslijediplomski): magistar (naziv područja), diploma za završen drugi ciklus studija, trajanje godinu do dvije, 60 do 120 ECTS bodova, mogućnost nastavka obrazovanja na trećem ciklusu (doktorskim studijima) ili na specijalističkim studijima i pravo na rad.

Druga razina – integrirani akademski studiji prvog i drugog ciklusa: diploma za završen integrirani studij, trajanje pet, pet i pol ili šest godina sa stečenih 300, 330 ili 360 ECTS bodova, pravo nastavka obrazovanja na trećem ciklusu (doktorskim ili specijalističkim studijima) i pravo na rad.

Specijalistički akademski studiji

Treća razina – doktorski studiji trećeg ciklusa: doktor (u određenom području), trajanje tri godine, 180 ECTS bodova, ima pravo na rad.

STRUČNI NAZIVI

Kratki stručni studij, u trajanju od godinu do dvije, 60 do 120 ECTS bodova.

Prva razina – stručni studiji prvog ciklusa (dodiplomski), stječe se stručni naziv bez diplome, trajanje tri godine (iznimno četiri), 180 ECTS bodova, ima pravo nastavka obrazovanja na poslijediplomskim stručnim studijima drugog ciklusa i pravo na rad.

Druga razina – stručni studiji drugog ciklusa – specijalistički stručni studij, specijalist po (naziv područja), diploma za završeni specijalistički studij, trajanje godinu do dvije, 60 do 120 ECTS bodova, ima pravo na rad bez prava nastavka obrazovanja na trećem ciklusu studija (doktorski studij) i bez prava nastavka studija na specijalističkim studijima.

Dopunska isprava o studiju

Izdaje se dodatak diplomi za sve razine studija na jedinstvenom obrascu uređenom pravilnikom na državnoj razini te uvjerenje za prvu, drugu i treću razinu studija. Uvjerenje sadržava prijepis odslušanih i položenih ispita. Obrazac i sadržaj dodatka diplomi propisani su Pravilnikom na državnoj razini.

Informacije o potrebnim kvalifikacijama s kojima se može upisati visoko obrazovanje

Uvjeti za upis jesu završena srednja škola i stečena kvalifikacija četvrte razine (EQF 4), položena državna ili međunarodna matura. Određene visokoobrazovne ustanove imaju pravo uvesti i prijemni ispit koji je uvjet za upis.

Podaci o sustavu osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju

Potrebne su i programska i institucijska akreditacija, a dokazuju se rješenjem o akreditaciji. Akreditacije vrijede od tri do pet godina, a reakreditacija je obavezna poslije isteka akreditacije. Akreditacija se može oduzeti posebnim postupkom. Tijelo nadležno za akreditaciju jest Agencija za kvalitetu u visokom obrazovanju – Odbor za akreditaciju u visokom obrazovanju. Nije član EQAR-a. Registar akreditiranih ustanova i/ili programa javno je dostupan na poveznici <http://www.akvo.mk/universities.php>.

Nacionalni ENIC/NARIC ured ili ekvivalent

Informativen centar – Ministerstvo za obrazovanje i nauka, Informative Center – Ministry of Education and Science, Ul. Kiril i Metodij br. 54, MK-1000 Skopje, Macedonia

Telefon: + 389 23 140 171

E-adresa: elena.nedelkovska@mon.gov.mk

Podaci o nadležnim tijelima za priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija

Nadležno tijelo za priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja i u svrhu nastavka obrazovanja jest Ministarstvo obrazovanja i nauke (Информативен центар за признавање, Министерство за образование и наука).

Priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja i u svrhu nastavka obrazovanja

Podnosi se zahtjev na obrascu objavljenom na mrežnoj stranici ministarstva s potrebnim dokumentima i uplaćenih 4500 + 250 MKD. Zahtjev pregledava stručna komisija koja daje prijedlog za priznavanje ministru.

Dokumentacija koju je potrebno priložiti uz obrazac zahtjeva

Dokumentacija koju je potrebno priložiti uz obrazac zahtjeva sadržava: izvornik inozemne visokoškolske kvalifikacije ovjeren Apostille pečatom, preslika inozemne visokoškolske kvalifikacije ovjerena kod javnog bilježnika, izvornik uvjerenja ili dodatak diplomi i njegova preslika ovjerena kod javnog bilježnika, pregled i sadržaj studijskog programa.

Nacionalni propisi

Postupci priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija regulirani su Zakonom o visokom obrazovanju i Pravilnikom o priznavanju inozemnih visokoobrazovnih kvalifikacija.

Nacionalno propisani kriteriji za vrednovanje inozemne visokoškolske kvalifikacije

Nacionalno propisani kriteriji za vrednovanje inozemne visokoškolske kvalifikacije su sljedeći:

- usporedivost inozemne visokoškolske kvalifikacije s domaćim, tj. razina kvalifikacije i usporedivost s nacionalnim okvirom kvalifikacije
- broj ECTS bodova, trajanje studija, razina kvalifikacije
- nacionalni okvir kvalifikacije zemlje iz koje dolazi
- status studijskog programa i visokoobrazovne ustanove (akreditacija)
- rezultati učenja
- prava koja ima nositelj kvalifikacije u matičnoj zemlji
- prijašnje, druge slične prakse

Bitne razlike

Bitne razlike u obujmu, trajanju, razini kvalifikacije i pravima koja ima u matičnoj zemlji, a koje su važne za funkcioniranje kvalifikacije u Republici Sjevernoj Makedoniji.

Žalba/prigovor na rješenje

Protiv rješenja o priznavanju u svrhu zapošljavanja ili u svrhu nastavka obrazovanja, odnosno rješenja o odbijanju priznavanja inozemne visokoškolske kvalifikacije može se podnijeti tužba Upravnom sudu.

Automatsko priznavanje

Ministarstvo obrazovanja i nauka donosi rješenje o priznavanju inozemne visokoškolske kvalifikacije u roku od osam radnih dana, ako je inozemna visokoškolska kvalifikacija stečena na jednom od prvih 500 sveučilišta rangiranih na posljednjoj objavljenoj Šangajskoj rang-ljestvici US News i Times Higher Education Ranking.

Združeni programi

Ne primjenjuje se Europski pristup osiguravanju kvalitete združenih studija.

Osobe bez dokumentacije

Ne postoje razvijeni mehanizmi priznavanja kvalifikacija i / ili razdoblja studija osobama bez propisane dokumentacije (izbjeglice, azilanti).

Postupci priznavanja i vrednovanja prethodno stečenih ishoda učenja (formalno, neformalno i informalno)

Ne postoje razrađeni postupci priznavanja i vrednovanja prethodno stečenih ishoda učenja.

REPUBLIKA SRBIJA

Ustanove visokog obrazovanja

Ustanove visokog obrazovanja su sveučilišta (*univerziteti*) javna i privatna, fakulteti, umjetničke akademije, akademije strukovnih studija, visoke škole, visoke škole strukovnih studija.

Vrste i razine studijskih programa

Studiji se dijele na akademske ili stručne (strukovne), a razine studija su: prva (osnovni studiji), druga (master studiji) i treća (doktorski studiji).

SVEUČILIŠNI STUDIJI

- prva razina (prvi stupanj, osnovni akademski studij)
- druga razina (drugi stupanj, master)
- druga razina – integrirani studij prve i druge razine
- druga razina – specijalistički akademski studiji (master)
- treća razina – doktorski studiji

STRUČNI STUDIJI

- prva razina – osnovni stručni (strukovni) studiji
- druga razina – specijalistički stručni (strukovni) studiji

Isprave

Isprave koje se dodjeljuju nakon završetka pojedine vrste i razine studijskog programa jesu indeks (studentska knjižica), diploma o stečenom visokom obrazovanju i dodatak diplomi čiji su oblik i sadržaj određeni člankom 125. Zakona o visokom obrazovanju.

Kategorije akademskih i stručnih naziva koji se stječu te osnovne informacije o pravima koje nositelj ima u svojoj zemlji (na rad ili nastavak studija)

Kategorije akademskih i stručnih naziva koji se stječu te osnovne informacije o pravima koje nositelj ima u svojoj zemlji (na rad ili nastavak studija) propisani su Pravilnikom o Listi stručnih, akademskih i naučnih naziva.

AKADEMSKI NAZIVI

Prva razina – osnovni akademski studiji – prvi ciklus, trajanje 3 do 4 godine, 180 do 240 ECTS bodova, osoba koja je završila osnovne akademske studije u trajanju od tri godine i stekla 180 ECTS bodova stječe stručni naziv s naznakom zvanja prvog ciklusa akademskih studija iz određenog područja.

Prva razina – osnovni akademski studiji – prvi ciklus, u trajanju od četiri godine, 240 ECTS bodova, osoba stječe stručni naziv diplomirani.

Osobe koje završe prvu razinu (osnovne akademske studije) imaju pravo nastavka obrazovanja na drugom ciklusu akademskih studija, pravo na upis obiju razina stručnih studija (osnovne strukovne studije i specijalističke strukovne studije) i pravo na rad.

Druga razina – drugi stupanj akademskih studija – drugi ciklus, akademsko zvanje master s naznakom zvanja drugog stupnja master akademskih studija iz određenog područja, trajanje godinu do dvije, 60 do 120 ECTS bodova, osoba ima pravo nastavka obrazovanja na trećem ciklusu i na specijalističkim akademskim studijima te na rad.

Druga razina – integrirana prva i druga razina (integrirani osnovni i master akademski studiji – integrirani prvi i drugi ciklus), trajanje pet do šest godina, 300 do 360 ECTS bodova, master akademskih studija, osoba ima pravo nastavka obrazovanja na trećem ciklusu i na specijalističkim akademskim studijima te na rad.

Druga razina – specijalistički akademski studiji – drugi ciklus (diploma o stečenom akademskom nazivu specijalista) – razina mastera, trajanje godinu dana, ima pravo nastavka studija na specijalističkim strukovnim studijima i pravo na rad.

Treća razina – diploma o stečenom znanstvenom stupnju doktora znanosti – treći ciklus, trajanje tri godine, stečenih 180 ECTS bodova, ima pravo na rad.

STRUČNI (STRUKOVNI) NAZIVI

Prva razina – osnovni strukovni studiji – prvi ciklus stručnih studija (diploma o stečenom višem obrazovanju), trajanje tri godine, 180 ECTS bodova, može upisati osnovne akademske studije, specijalističke strukovne studije i ima pravo na rad.

Druga razina – specijalistički strukovni studiji – drugi ciklus stručnih studija (specijalist strukovnih studija), trajanje godinu dana, 60 ECTS bodova, ima pravo na rad.

Dopunska isprava o studiju

Dodatak diplomi (*Diploma Supplement*) izdaje se uz diplomu i sadržava detaljniji uvid u način studiranja. Postoji jedinstveni obrazac na nacionalnoj razini. Dodatak diplomi javna je isprava koja čini sastavni dio diplome u kojoj su sadržani opis prirode, razine, povezanosti sadržaja i statusa studija koji je njezin nositelj pohađao i uspješno završio. Dodatak diplomi sadržava osobne podatke o nositelju diplome (ime, prezime, datum i mjesto rođenja), informacije koje bliže određuju kvalifikacije za koju se diploma izdaje, informacije o razini kvalifikacije, informacije o sustavu i sadržaju studija te postignutim rezultatima, što uključuje popis položenih predmeta i ocjene, informacije o akademskim i profesionalnim mogućnostima koje pruža kvalifikacija, dodatne informacije, ovjeru dodatka diplomi, informaciju o nacionalnom sustavu visokog obrazovanja.

Informacije o potrebnim kvalifikacijama s kojima se može upisati visoko obrazovanje

Visokoškolska ustanova može upisivati studente nakon što dobije uvjerenje o akreditaciji visokoškolske ustanove i studijskog programa. Pravo na visoko obrazovanje imaju sve osobe s položenom općom, stručnom ili umjetničkom maturom. Naziv javne isprave je Diploma o stečenom srednjem obrazovanju. Navedeni se uvjeti odnose na upis na osnovne akademske/strukovne studije prvog stupnja visokog obrazovanja. Uvjeti za upis na drugu razinu akademskog obrazovanja jesu diploma i dodatak diplomi prve razine akademskih studija visokog obrazovanja.

Podaci o sustavu osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju

U Republici Srbiji postoji akreditacija visokoškolske ustanove kao i akreditacija studijskog programa. Postupak akreditacije provodi se redovito, u roku od sedam godina, a ranije na zahtjev visokoškolske ustanove. Dokument kojim se dokazuje akreditacija jest Uverenje o akreditaciji visokoškolske ustanove, odnosno studijskog programa, a izdaje ga Nacionalno telo za akreditaciju i obezbeđenje kvaliteta u visokom obrazovanju (NAT), na osnovi rješenja Komisije za akreditaciju o akreditaciji visokoškolske ustanove, odnosno studijskog programa. U postupku akreditacije visokoškolske ustanove Nacionalno akreditaciono telo (NAT) izdaje uvjerenje o akreditaciji visokoškolske ustanove ili donosi rešenje kojim se odbija zahtjev za akreditaciju, ovisno o ispunjavanju standarda za akreditaciju. NAT obavlja poslove akreditacije, provjere kvalitete visokoškolskih ustanova i jedinica u njihovu sastavu, vrednovanja studijskih programa i osiguravanja kvalitete u visokom obrazovanju u Srbiji. NAT nije u Europskom registru za osiguravanje kvalitete visokog obrazovanja (EQAR). Javno dostupan registar akreditiranih ustanova jesu Ishodi akreditacija visokoškolskih ustanova i studijskih programa u Republici Srbiji, na poveznici <https://www.nat.rs/wp-content/uploads/2021/10/Ishodi-akreditacija-21.10.2021.pdf>

Nacionalni ENIC/NARIC ured ili ekvivalent

ENIC / NARIC Centar Republika Srbija, adresa: Majke Jevrosime 51, 11 000 Beograd, Republika Srbija, e-adresa: ruzica.rsumovic@azk.gov.rs, telefon: + 381 11 3345 746, mobitel: + 381 64 868 1463

Podaci o nadležnim tijelima za priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija

- za priznavanje u svrhu zapošljavanja – ENIC / NARIC centar Republika Srbija, kao organizacijska jedinica Agencije za kvalifikacije
- za priznavanje u svrhu nastavka obrazovanja – akreditirane visokoškolske ustanove – sveučilišta (*univerziteti*) u Republici Srbiji.

Priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja

Zahtjev se podnosi popunjavanjem elektroničkog obrasca uz prilaganje skenirane dokumentacije koja uključuje: ovjerenu presliku inozemne visokoškolske kvalifikacije (diplome i dodatka diplomu), prijevod inozemne visokoškolske kvalifikacije (diplome i dodatka diplomu) na srpski jezik, presliku osobne iskaznice ili putovnice, životopis, dokaz o promjeni imena ili prezimena (preslika izvoda iz Matične knjige vjenčanih), uplatnicu (7.500,00 RSD).

Postupci priznavanja inozemnih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja

Postupak akademskog priznavanja na Univerzitetu u Beogradu pokreće se slanjem skenirane dokumentacije e-poštom. Nakon što sveučilište (*univerzitet*) pribavi podatke o akreditaciji visokoškolske ustanove od Agencije za kvalifikacije, o zahtjevu odlučuje povjerenstvo sveučilišta (*komisija univerziteta*) za priznavanje stranih visokoškolskih isprava radi nastavka obrazovanja. Potrebna dokumentacija uključuje dva primjerka Zahtjeva za priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije, dva primjerka ovjerene preslike diplome i dodatka diplomu, dva primjerka prijevoda navedenih dokumenata, dva primjerka preslike

popisa položenih ispita (odnosno dodatka diplomu), dva primjerka prijave navedenih dokumenata, dokaz o plaćenim troškovima i dokaz o promjeni imena ili prezimena (preslika izvoda iz Matične knjige vjenčanih). Naknada za priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije u svrhu nastavka obrazovanja iznosi 10.000,00 RSD. Za priznavanje razdoblja studija u svrhu nastavka obrazovanja potrebno je priložiti dva primjerka Zahtjeva za priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije, dva primjerka ovjerene preslike uvjerenja o završenom dijelu studijskog programa s popisom položenih ispita, dva primjerka kratkog sadržaja završenog dijela studijskog programa (položenih ispita), dva primjerka prijave navedenih dokumenata, potpunu informaciju o sadržaju stranog studijskog programa u elektroničkom ili pisanom obliku i dokaz o plaćenim troškovima postupka. Univerzitet u Novom Sadu dodatno traži i Službeni plan i program studija, s kratkim opisom predmeta na izvornom jeziku i u prijavi.

Nema bitnih razlika u postupku priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija na inozemnim visokoškolskim ustanovama na Univerzitetu u Nišu i Univerzitetu u Kragujevcu.

Nacionalni propisi

Nacionalni propisi koji reguliraju postupak priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija:

- Zakon o Nacionalnom okviru kvalifikacija Republike Srbije (*Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 27/18 i 6/20)
- Zakon o visokom obrazovanju (*Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 88/17, 27/18 – dr. zakoni, 73/18 i 67/19)
- Zakon o opštem upravnom postupku (*Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 18/16 i 95/2018 – autentično tumačenje)
- Odredbom člana 136. stav 1. Zakon o opštem upravnom postupku (*Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 18/16 i 95/18 – autentično tumačenje) propisano je da se Rješenjem odlučuje o pravu, obvezi ili pravnom interesu stranke.

Nacionalno propisani kriteriji za vrednovanje inozemne visokoškolske kvalifikacije

Člankom 131., stavkom 1. Zakona o visokom obrazovanju propisano je da se vrednovanje stranog studijskog programa provodi na osnovi vrste i razine postignutih kompetencija stečenih završetkom studijskog programa, uzimajući u obzir sustav obrazovanja u zemlji u kojoj je visokoškolska kvalifikacija stečena, uvjete upisa, prava koja proistječu iz strane visokoškolske isprave u zemlji u kojoj je stečena i druge relevantne činjenice, bez razmatranja formalnih obilježja i strukture studijskog programa. Člankom 131., stavkom 2. Zakona o visokom obrazovanju propisano je da vrednovanje stranog studijskog programa, odnosno dijela studijskog programa, radi nastavka obrazovanja, provodi stručno tijelo samostalne visokoškolske ustanove kojoj je podnesen zahtjev za akademsko priznavanje. Člankom 131., stavkom 3. Zakona o visokom obrazovanju propisano je da jednom provedeno vrednovanje određenog studijskog programa vrijedi za sve buduće slučajeve priznavanja strane visokoškolske isprave kada je strana visokoškolska isprava stečena završavanjem istog studijskog programa. Člankom 38., stavkom 2. Zakona o Nacionalnom okviru kvalifikacija Republike Srbije (*Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 27/18 i 6/20) propisano je da profesionalno priznavanje provodi ENIC / NARIC centar, kao organizacijski dio Agencije za kvalifikacije, nakon provedenog vrednovanja stranog studijskog programa, u skladu s ovim zakonom i zakonom koji uređuje visoko obrazovanje.

Bitne razlike

Priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije ne provodi se u slučaju neispunjavanja uvjeta akreditacije. Priznavanje visokoškolskih isprava iz razdoblja SFRJ, SRJ, SCG nije potrebno (članak 130., stavak 2. Zakona o visokom obrazovanju propisuje da visokoškolske javne isprave stečene u SFRJ do 27. travnja 1992. godine, u Saveznoj Republici Jugoslaviji, odnosno Državnoj zajednici Srbija i Crna Gora do 16. lipnja 2006. godine i Republici Srpskoj ne podliježu postupku priznavanja).

Žalba/prigovor na rješenje

Rješenje o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja konačno je u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti upravni spor. Tužba se podnosi Upravnom sudu u roku od 30 dana od dana primitka Rješenja. Odredbom članka 141., stavka 1., točke 5. u uputama o pravnom lijeku stranka se obavještava može li podnijeti žalbu ili pokrenuti upravni spor. Ako se žalba može podnijeti, uputa o pravnom lijeku sadržava naziv tijela kojemu se žalba podnosi, naziv tijela kojemu se ona predaje i u kojemu roku, visinu takse koja se plaća te može li se žalba izjaviti usmeno na zapisnik kod tijela protiv čijeg se rješenja podnosi. Ako se može pokrenuti upravni spor, uputa o lijeku sadržava naziv i sjedište suda kojemu se tužba podnosi, rok u kojemu se podnosi i visinu takse koja se plaća. Rok za odgovor na tužbu jest petnaest dana od dana primitka tužbe. Uz odgovor na tužbu dostavlja se cjelokupna dokumentacija. Protiv Odluke o priznavanju koju izdaje Univerzitet u Beogradu kandidat može uložiti žalbu Senatu Univerziteta u Beogradu u roku od 8 dana od dana dostavljanja odluke. Protiv rješenja koje izdaje Univerzitet u Beogradu može se pokrenuti upravni spor Upravnom sudu u roku od 30 dana od dana primitka rješenja.

Automatsko priznavanje

Na temelju Sporazuma o uzajamnom priznavanju dokumenata u obrazovanju i reguliranju statusnih pitanja učenika i studenata između Republike Srbije i Republike Srpske potpisanog 2006. godine diplome stečene u Republici Srpskoj priznaju se automatizmom, odnosno ne podliježu postupku priznavanja.

Združeni programi

Ne primjenjuju se.

Osobe bez dokumentacije

Ne postoje razvijeni mehanizmi priznavanja kvalifikacija i / ili razdoblja studija osobama bez propisane dokumentacije (izbjeglice, azilanti).

Postupci priznavanja i vrednovanja prethodno stečenih ishoda učenja (formalno, neformalno i informalno)

RKiPSV centar (Centar za razvoj kvalifikacija i podršku sektorskim većima NOKS-a) Agencije za kvalifikacije radi na priznavanju prethodno stečenih ishoda učenja (formalno, neformalno, informalno). Članak 5., stavak 1. Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja Registra Nacionalnog okvira kvalifikacija Republike Srbije (*Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 159 od 30.12.2020. godine) propisuje oblike učenja i način stjecanja kvalifikacije (formalno obrazovanje, neformalno obrazovanje, priznavanje prethodnog učenja).

REPUBLIKA SLOVENIJA

Ustanove visokog obrazovanja

Javna i privatna sveučilišta (*univerze*), fakulteti, umjetničke akademije i stručne škole izvode sveučilišne odnosno stručne studijske programe.

Vrste i razine studijskih programa

U Republici Sloveniji razine studija su prva, druga i treća, a stručni se studijski programi izvode samo na prvoj razini.

Obrazovni studijski programi podijeljeni su u tri razine:

- prva razina – stručni studijski programi visokog obrazovanja i akademski studijski programi, trajanje 3 do 4 godine, 180 do 240 ECTS bodova
- druga razina – magistarski studijski programi, trajanje 1 do 2 godine, 60 do 120 ECTS bodova ili integrirani magistarski studijski programi, trajanje 5 do 6 godina, 300 do 360 ECTS bodova
- treća razina – doktorski studiji, trajanje 3 do 4 godine, 180 do 240 ECTS bodova

Isprave

Potvrde koje se dodjeljuju nakon završetka svake vrste i razine studijskog programa:

- Prva razina
  - ⇒ stručni studijski programi visokog obrazovanja: diploma prvog stupnja (VS)
  - ⇒ sveučilišni studijski programi: diploma prvog stupnja (UN)
- Druga razina
  - ⇒ magistarski studijski programi: diploma drugog stupnja
  - ⇒ integrirani magistarski studijski programi: diploma drugog stupnja (cjeloviti magistarski studijski program)
- Treća razina
  - ⇒ doktorski studijski programi: diploma trećeg stupnja

Kategorije akademskih i stručnih naziva koji se stječu te osnovne informacije o pravima koje nositelj ima u svojoj zemlji (na rad ili nastavak studija)

Studiji prve razine daju pravo pristupa studijama druge razine, a studiji druge razine daju pravo na studije treće razine. Pravo na rad na temelju određenog stupnja zapravo je priznavanje odluke poslodavca u nereguliranim profesijama. U reguliranim profesijama pravo na rad na temelju određenog stupnja propisano je nacionalnim sektorskim regulativnim tijelima i direktivama EU.

AKADEMSKI NAZIVI

Prva razina – sveučilišni studijski programi: diploma prvog stupnja (UN), trajanje 3 do 4 godine, 180 do 240 ECTS bodova, daje pravo na zapošljavanje i nastavak obrazovanja.

Druga razina – sveučilišni magistarski studijski programi: diploma drugog stupnja, trajanje 1 do 2 godine, 60 do 120 ECTS bodova, daje pravo na zapošljavanje i nastavak obrazovanja.

Druga razina – integrirani magistarski studijski programi prve i druge razine: diploma drugog stupnja (cjeloviti magistarski studijski program), trajanje 5 do 6 godina, 300 do 360 ECTS bodova, daje pravo na zapošljavanje i nastavak obrazovanja.

Treća razina – doktorski studijski programi: diploma trećeg stupnja, trajanje 4 godine, 240 ECTS bodova, daje pravo na zapošljavanje.

STRUČNI NAZIVI

Prva razina – stručni studijski programi visokog obrazovanja: diploma prvog stupnja (VS), 3 godine, 180 ECTS bodova, daje pravo na zapošljavanje i pravo nastavka obrazovanja na drugoj razini sveučilišnog obrazovanja (magistarski studijski program druge razine).

Dopunska isprava o studiju

Obrazac i sadržaj dodatka diplomi propisani su na nacionalnoj razini.

Informacije o potrebnim kvalifikacijama s kojima se može upisati visoko obrazovanje

Prvu razinu visokog obrazovanja može upisati svatko tko je položio maturu. Na sveučilišni studij iz iste discipline mogu se upisati i osobe koje su položile strukovnu maturu nakon završenog programa višeg srednjeg tehničkog obrazovanja iz određene discipline i ispita iz jednog od predmeta mature. Odgovarajući program višeg srednjeg tehničkog obrazovanja i predmeta mature iz prethodnog stavka utvrđuje se studijskim programom. Na viši stručni studij mogu se upisati i osobe s položenom strukovnom maturom ili završnim ispitom nakon odgovarajućeg višeg srednjeg tehničkog obrazovanja utvrđenog studijskim programom. Studijski programi također mogu definirati posebne talente ili mentalne i fizičke vještine kao uvjete za upis. Umjetnička akademija može svojim studijskim programom predvidjeti da se na program mogu upisati oni koji ne ispunjavaju uvjete, a posjeduju izniman umjetnički talent.

Podaci o sustavu osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju

Sveučilište ili visokoškolska ustanova i studijski programi akreditirani su od Slovenske agencije za kvalitetu visokog obrazovanja. Vrste akreditacija:

- inicijalna akreditacija visokog učilišta daje se na razdoblje od pet godina
- akreditacija studijskog programa daje se na neodređeno vrijeme
- reakreditacija visokoškolske ustanove daje se na razdoblje od najviše pet godina
- akreditacija pretvorbi visokoškolskih ustanova (pretvorba u drugu vrstu, spajanje pripajanjem, spajanje osnivanjem novog subjekta ili podjela visokoškolskih ustanova, promjena lokacije u Sloveniji).

Redovito vanjsko vrednovanje visokog učilišta obvezni je dio postupka reakreditacije visokog učilišta. Vanjsko vrednovanje može se provesti i kao izvanredno vrednovanje visokog učilišta ili studijskog programa bilo kad tijekom akreditiranog razdoblja. Ukratko, vrste vanjskih evaluacija su: redovito vrednovanje visokog učilišta, ocjenjivanje visokog učilišta, izvanredno vrednovanje studijskog programa i evaluacija uzorka studijskih programa. Dokumenti kojima se dokazuje akreditacija su *Odločba (Accreditation decision and re-accreditation decision; legally binding)* i *Evalvacijsko poročilo (Evaluation report)*. Početna akreditacija visokoškolske ustanove daje se na razdoblje od pet godina, akreditacija studijskog programa daje se na neodređeno vrijeme, dok se reakreditacija visokog učilišta dodjeljuje

na razdoblje od najviše pet godina. Akreditacija visokog učilišta prestaje važiti ako se briše iz sudskog registra, ako reakreditacija nije dodijeljena i ako zahtjev za reakreditaciju nije podnesen u roku. Akreditacija studijskog programa prestaje važiti ako visokoškolskoj ustanovi prestaje akreditacija, ako tako odluči Vijeće Agencije u postupku izvanredne ocjene i ako tako traži visoko učilište. Nacionalna agencija Republike Slovenije za kvalitetu u visokom školstvu (NAKVIS; Slovenian Quality Assurance Agency for Higher Education, SQAA) od 2013. uvrštena je u Europski registar agencija (EQAR) i punopravna je članica akreditacijskog konzorcija ECA, Agencije za osiguranje kvalitete srednje i istočne Europe (CEENQA) i Međunarodne udruge agencija za osiguranje kvalitete (INQAAHE). Od 2015. NAKVIS je punopravni član Europske udruge za osiguranje kvalitete za visoko obrazovanje (ENQA). Javno dostupan registar akreditiranih ustanova i programa nalazi se na poveznicama <https://www.nakvis.si/?lang=en> i <https://www.nakvis.si/accreditations-and-evaluations/public-records/?lang=en>.

Nacionalni ENIC/NARIC ured ili ekvivalent

ENIC-NARIC center Slovenija, Ministarstvo za izobraževanje, znanost in šport, ENIC-NARIC center (Ministry of Education, Science and Sport, ENIC-NARIC center Slovenija), Kotnikova 38, 1000 Ljubljana, Slovenija, telefon: + 386 1 478 4745, e-adresa: enicnaric-slovenia.mvzt@gov.si

Podaci o nadležnim tijelima za priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija

- Nadležno tijelo za priznavanje u svrhu zapošljavanja – Ministarstvo za izobraževanje, znanost in šport, ENIC-NARIC center (Ministry of Education, Science and Sport, ENIC-NARIC center Slovenija)
- Nadležno tijelo za priznavanje u svrhu nastavka obrazovanja – visokoškolske ustanove

Priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja

ENIC-NARIC centar na temelju zahtjeva, priložene dokumentacije i drugih izvora informacija izdaje mišljenje informativnog i savjetodavnog karaktera.

Dokumentacija koju je potrebno priložiti uz obrazac zahtjeva

ENIC-NARIC centar podnositelju daje mišljenje u roku od dva mjeseca od primitka potpunog zahtjeva koje sadržava: prijavni obrazac, original inozemne visokoškolske kvalifikacije i ovjereni prijevod na slovenski jezik (po potrebi), službeni prijepis evidencije ili dodatak diplomi i ovjereni prijevod na slovenski jezik (po potrebi), presliku diplome o završenom formalnom obrazovanju i prijepis evidencije, kronološki opis obrazovanja i potvrdu o uplaćenim troškovima postupka procjene (50 EUR).

Postupci priznavanja inozemnih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja

U postupku za priznavanje obrazovanja odlučuje se o pravu pojedinca na pristup, prijavu i postupak tijekom upisa za daljnje školovanje u obrazovnu ustanovu u Republici Sloveniji. Obrazovna ustanova na temelju odluke (pravomoćne) i propisa u Republici Sloveniji koji uređuju upis i prelazak između obrazovnih programa utvrđuje ispunjenost kriterija za upis, odnosno uvjeta za prelazak u program obrazovanja u skladu sa zahtjevom nositelja certifikata. Obrazovna ustanova donosi rješenje i dostavlja ga podnositelju zahtjeva najkasnije u roku od dva mjeseca od dana zaprimanja potpunog zahtjeva koji sadržava: presliku diplome i ovjereni prijevod na slovenski jezik (po potrebi), presliku

službenog prijepisa evidencije ili dodatka diplomi i ovjereni prijevod na slovenski jezik (po potrebi) te kronološki opis obrazovanja. Tijelo za priznavanje, visoko učilište, provjerava vjerodostojnost diplome kod ustanove koja je diplomu izdala.

Nacionalni propisi

Postupci priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija regulirani su Zakonom o ocjenjivanju i priznavanju obrazovanja, Pravilnikom o obrascima, ispravama i troškovima u postupcima ocjenjivanja i priznavanja obrazovanja, Zakonom o visokom obrazovanju i Zakonom o općem upravnom postupku.

Nacionalno propisani kriteriji za vrednovanje inozemne visokoškolske kvalifikacije

U postupku priznavanja obrazovanja u svrhu nastavka školovanja, uz međunarodna načela, primjenjuju se sljedeći kriteriji: obrazovni sustav, obrazovni program, nastavni plan i program, akademska postignuća, trajanje školovanja i prava koja proizlaze iz obrazovanja. Pri donošenju odluke i uvažavanju vrste obrazovanja tijelo za priznavanje obrazovanja može uzeti u obzir i druge okolnosti bitne za priznavanje obrazovanja, npr. dob nositelja svjedodžbe o obrazovanju, poznavanje jezika, broj dodijeljenih bodova, stupanj obrazovanja u zemlji podrijetla i iznimna postignuća u području obrazovanja.

Ne postoje nacionalni kriteriji propisani zakonom za postupak ocjenjivanja u svrhu zapošljavanja, ali u praksi se primjenjuju opći kriteriji priznavanja: akreditacija ustanove i/ili studijskog programa, stupanj obrazovanja u zemlji podrijetla, ostvareni bodovi, prethodno završeno formalno obrazovanje, pravo na nastavak školovanja i na kojemu stupnju obrazovanja u zemlji podrijetla i obrazovni sustav u zemlji podrijetla.

Bitne razlike

Ne primjenjuje se.

Žalba/prigovor na rješenje

Tijelo kojemu se podnosi žalba na mišljenje o priznavanju u svrhu zapošljavanja jest ENIC-NARIC centar Slovenija, a tijelo kojemu se podnosi žalba na rješenje o priznavanju u svrhu nastavka obrazovanja jest senat fakulteta ili sveučilišta. Ako se podnositelj zahtjeva ne slaže s danim mišljenjem, u roku od petnaest dana od dana dostave može uložiti žalbu ENIC-NARIC centru u pisanom obliku, s obrazloženjem i novim dokazima protiv napisanih elemenata. Žalbu na dano mišljenje ocjenjuje povjerenstvo, koje nalogom imenuje ministar nadležan za visoko obrazovanje. Povjerenstvo se sastoji od predsjednika i dvaju članova. Predsjednik povjerenstva predstavnik je ENIC-NARIC centra, koji nije sudjelovao u postupku za davanje mišljenja koje je predmet žalbe. Protiv rješenja donesenog u postupku za priznavanje obrazovanja radi nastavka obrazovanja dopuštena je žalba protiv obrazovne ustanove u roku od osam dana od dana primitka rješenja.

Automatsko priznavanje

Ne primjenjuje se.

Združeni programi

Za zajedničke studijske programe koje visokoškolska ustanova čije je sjedište u Republici Sloveniji namjerava realizirati s inozemnim visokim učilištima akreditiranim od agencija na listi Evropskog registra za osiguranje kvalitete za visoko obrazovanje (EQAR), prvi postupak akreditacije provodi jedna od agencija na EQAR-ovoj listi. O takvim programima treba obavijestiti Slovensku agenciju za osiguranje kvalitete visokog obrazovanja na način koji ona odredi. Za zajedničke studijske programe koje visokoškolska ustanova čije je sjedište u Republici Sloveniji namjerava izvoditi sa stranim visokoškolskim ustanovama koje nisu akreditirane od agencija na EQAR-ovoj listi, prvi postupak akreditacije provodi Slovenska agencija za osiguranje kvalitete obrazovanja, a završava u roku od pet mjeseci od završetka podnošenja zahtjeva za akreditaciju.

Osobe bez dokumentacije

U skladu s nacionalnim zakonom o ocjenjivanju i priznavanju obrazovanja, trenutačno je nemoguće provoditi postupke ocjenjivanja ili priznavanja bez propisane dokumentacije za izbjeglice ili tražitelje azila. No priznavanje obrazovanja u svrhu nastavka školovanja za izbjeglice i tražitelje azila bez propisane dokumentacije može biti moguće na temelju Uredbe o načinu i uvjetima za osiguranje prava osoba s međunarodnom zaštitom, gdje se polažu posebni testovi iz matematike i engleskog jezika. Polaganjem propisanih testova izbjeglicama i tražiteljima azila, koji svoje formalno obrazovanje ne mogu dokazati dokumentima, može se osigurati pristup prvom stupnju studija.

Postupci priznavanja i vrednovanja prethodno stečenih ishoda učenja (formalno, neformalno i informalno)

Uvjeti za upis na studijske programe visokog obrazovanja definirani su Zakonom o visokom obrazovanju. Zahtjevi uključuju samo završene programe formalnog obrazovanja za pristup i upis u cikluse visokog obrazovanja. Priznavanje prethodnog neformalnog ili informalnog učenja mogućnost je za studente nakon što su već upisali programe visokog obrazovanja ili programe kojima se ne stječe diploma. Priznavanje ili vrednovanje prethodnog neformalnog ili neformalnog učenja predmet je postupka koji regulira i provodi pojedina visokoškolska ustanova na zahtjev studenta. Aplikacija općenito uključuje portfelj i dokaze o takvom učenju iz kojih su sadržaji, razina, obujam i ishodi učenja evidentni i usporedivi s očekivanim ishodima učenja sličnog programa visokog obrazovanja.

REPUBLIKA AUSTRIJA

Ustanove visokog obrazovanja

U Republici Austriji postoje četiri vrste institucija visokog obrazovanja:

- javna sveučilišta (*Öffentliche Universitäten / Public Universities*)
- sveučilišta primijenjenih znanosti (*Fachhochschulen / Universities of Applied Sciences*)
- privatna sveučilišta (*Privatuniversitäten / Private Universities*)
- visoka pedagoška učilišta (*Pädagogischen Hochschulen / University colleges of teacher education*)

Institucije koje su dio javnog sveučilišnog sustava su: opća sveučilišta, medicinska sveučilišta, tehnička sveučilišta, teološka sveučilišta, umjetnička sveučilišta i sveučilišta specijalizirana za rudarstvo, ekonomiju, kulturu tla ili veterinu. Programe visokog stručnog obrazovanja nude sveučilišta primijenjenih znanosti (*Fachhochschulen*) i dostupni su u sljedećim sektorima: ekonomija, turizam, inženjerstvo, zdravstvo, društvene znanosti koje se odnose na promicanje osobne, društvene i kulturne dobrobiti, mediji i dizajn. Danas su programi osposobljavanja nastavnika koje nude visoka pedagoška učilišta (*Pädagogische Hochschulen*) također dio visokog obrazovanja u Austriji.

Vrste i razine studijskih programa

Studijski programi organizirani su u tri ciklusa: preddiplomski, diplomski (master) i doktorski studiji. Visoko obrazovanje u Austriji vodi se prema binarnom sustavu, u kojemu postoji razlika između akademskog obrazovanja i visokog stručnog obrazovanja.

Isprave

Diplomski rad (*Diplomarbeit*) obavezan je element programa. Nakon uspješno položenog ispita studenti dobivaju diplomu u kojoj se navodi vrsta završenog programa, stečeni akademski stupanj i statutarne tekstovi koji se odnose na diplomu.

Dopunska isprava o studiju

Nakon diplomiranja svakom diplomantu austrijskog sveučilišta, sveučilišta primijenjenih znanosti, sveučilišnog učiteljskog fakulteta ili akademije za visoko obrazovanje za zdravstvena zanimanja uz diplomu se izdaje dodatak diplomi (*Anhang zum Diplom*) na njemačkom i engleskom jeziku.

Kategorije akademskih (i stručnih) naziva koji se steču te osnovne informacije o pravima koje nositelj ima u svojoj zemlji (na rad ili nastavak studija)

Studenti u Republici Austriji mogu steći sljedeće akademske i stručne nazive:

SVEUČILIŠTA/UNIVERSITÄTEN

- *Magister/Diplom* – trajanje ovih tradicionalnih programa općenito je 4 do 4 i pol godine. Programi iz inženjerstva i fizike, kao i neki umjetnički programi, traju 5 godina, a za medicinu i veterinu 6 godina.

- *Diplom* – programi tehničkog područja dodjeljuju titulu *Diplom-Ingenieur*, a u iznimnim slučajevima Mag. techn.
- *Doktor* – programi opće medicine i stomatologije dodjeljuju titule Dr. med. univ. i Dr. med. dent.
- *Magister* – programi ostalih područja dodjeljuju titulu Magister
- *Magister/Magistra der Philosophie* (Mag. phil.) za lingvistiku i kulturne znanosti
- *Magister/Magistra der Naturwissenschaften* (Mag. rer. nat.) za tehničke programe
- *Magister/Magistra der Künste* (Mag. art.) za glazbene i umjetničke programe
- *Bachelor* – preddiplomski studij na sveučilištu traje 3 godine (180 ECTS bodova), u iznimnim slučajevima 4 godine (240 ECTS bodova). Nakon završetka programa studenti dobivaju diplomu prvostupnika (BA/BSc).
- *Master* – magistarski programi traju 2 godine (120 ECTS bodova). Magistarski programi završavaju magistarskim ispitom (Masterprüfung). Nakon završetka programa studenti dobivaju zvanje magistra (MA/MSc).
- PhD – svi završni sveučilišni ispiti (osim onih za preddiplomske programe) odobravaju upis na doktorske programe. Doktorski studij (*Doktoratsstudium*) obično traje 2 do 4 godine. Da bi završili doktorski studij, studenti moraju napisati doktorski rad (disertaciju) i provesti samostalno istraživanje. Za umjetničke programe stvaranje umjetničkog djela uvjet je za stjecanje doktorske titule.

SVEUČILIŠTA PRIMIJENJENIH ZNANOSTI (FACHHOCHSCHULE)

- *Diplom-Ingenieur* (FH) / *Magister* (FH) – programi traju 4 do 5 godina, uključujući semestar radnog staža (*Berufspraktikum*). U tehničkim se specijalizacijama dodjeljuje zvanje *DiplomIngenieur* (FH), a za sve ostale specijalizacije zvanje *Magister* (FH). Obje ove kvalifikacije omogućuju i upis na sveučilišne doktorske programe, a u tom se slučaju nominalna duljina dokorskog programa produljuje za razliku u duljini između programa sveučilišta primijenjenih znanosti i sveučilišnog programa.
- *Bachelor* (FH) – preddiplomski programi na sveučilištima primijenjenih znanosti traju tri godine (180 ECTS bodova). Nakon završetka programa studenti dobivaju diplomu *Bachelor* (FH).
- *Master* (FH) – srodni magistarski programi traju dvije godine (120 ECTS bodova). Nakon završetka programa studentima se dodjeljuje zvanje magistra (FH). Ova kvalifikacija omogućuje i upis na doktorske programe.

Informacije o potrebnim kvalifikacijama s kojima se može upisati visoko obrazovanje

Potvrda o završenoj srednjoj školi (*Reifezeugnis*), svjedodžba o završenoj srednjoj školi (*Reifeprüfungszeugnis*), potvrda o diplomskom ispitu (*Diplomprüfungszeugnis*), potvrda o stručnome ispitu (*Berufsprüfungszeugnis*) omogućuju pristup svim vrstama visokog obrazovanja. Upis na sveučilišta primijenjenih znanosti moguć je uz maturalni ispit, stručni ispit ili završen stručni program uz određeno radno iskustvo.

Podaci o sustavu osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju

Potrebne su i programska i institucijska akreditacija, a Agentur für Qualitätssicherung und Akkreditierung Austria (AQ Austria) odgovorna je za osiguravanje kvalitete i akreditaciju u Austriji. AQ Austria član je EQAR-a.

Nacionalni ENIC/NARIC ured ili ekvivalent

ENIC NARIC AUSTRIA, Federal Ministry of Education, Science and Research, Teinfaltstraße 8, A-1010 Wien, Österreich/Austria, telefon: + 43 1 531 20 5925, e-adresa: naric@bmbwf.gv.at, mrežna stranica: <http://www.naric.at>, kontakt-osoba: Ingrid Wadsack-Köchel

Podaci o nadležnim tijelima za priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija

- Nadležno tijelo za priznavanje u svrhu zapošljavanja – ENIC/NARIC ured
- Nadležna tijela za priznavanje u svrhu nastavka obrazovanja – sveučilišta i sveučilišta primijenjenih znanosti (*fachhochschule*)

Priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja – Bewertung für Berufsausübung

Stupanjem na snagu Zakona o priznavanju i ocjenjivanju – AuBG ocjenjivanje se provodi isključivo u svrhu stručne prakse. Dodatne informacije o AuBG-u nalaze se na poveznici www.berufsanerkennung.at. Za ocjenu svjedodžbi za inozemnu sveučilišnu kvalifikaciju naplaćuju se sljedeći troškovi: 150 EUR za ocjenu do dvije kvalifikacije po prijavi i 200 EUR za procjenu triju ili više kvalifikacija po prijavi. Obvezni je uvjet za ocjenjivanje da podnositelj ima prebivalište u Austriji ili državi članici EU-a. Inozemna izvorna kvalifikacija mora biti ovjerena kao javna isprava u zemlji izdavatelja od strane nadležnih tijela. Prosječno vrijeme obrade jest osam tjedana.

Postupci priznavanja inozemnih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja

Postupke priznavanja inozemnih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja obavljaju visokoškolske ustanove te su regulirani internim aktima visokih učilišta.

Nacionalni propisi

Postupci priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija regulirani su sljedećim propisima: Law on Recognition and Assessment of Qualifications – AuBG, Federal Act on the External Quality Assurance in Higher Education and the Agency for Quality Assurance and Accreditation Austria (Act on Quality Assurance in Higher Education – HS-QSG), Federal Act on the Simplification of Procedures for the Recognition and Assessment of Foreign Educational and Professional Qualifications (Recognition and Assessment Act – AuBG).

Nacionalno propisani kriteriji za vrednovanje inozemne visokoškolske kvalifikacije

Nema podataka.

Bitne razlike

Aktualni Zakon ne definira bitne razlike zbog kojih ne bi bilo moguće priznati inozemnu visokoškolsku kvalifikaciju ili razdoblje studija.

Žalba/prigovor na rješenje

Nema podataka.

Automatsko priznavanje

Nema podataka.

Združeni programi

Primjenjuje se Europski pristup osiguravanju kvalitete združenih studija.

Osobe bez dokumentacije

Ako iz određenog razloga osobe koje imaju pravo na azil i osobe sa statusom supsidijarne zaštite ne mogu podnijeti dokumente potrebne za priznavanje i ocjenu svojih inozemnih obrazovnih ili stručnih kvalifikacija i za postupak u pogledu prava na bavljenje profesijom, nadležna tijela moraju na odgovarajući način utvrditi njihovu kvalifikaciju i odgovarajućom vrstom odluke okončati relevantni postupak. Postupci su primjerice praktični ili teorijski ispiti, testovi, radna ispitivanja ili stručna mišljenja. Odabir postupka u diskreciji je nadležnog tijela, uzimajući u obzir sve zahtjeve propisane relevantnim predmetnim zakonodavstvom.

Postupci priznavanja i vrednovanja prethodno stečenih ishoda učenja (formalno, neformalno i informalno)

Nema podataka.

REPUBLIKA LATVIJA

Ustanove visokog obrazovanja.

Javna i privatna sveučilišta, akademije, tehnička veleučilišta, visoke škole i instituti izvode sveučilišne i stručne studijske programe.

Razlikuju se: znanstveno sveučilište (*zinātnes universitāte*), sveučilište za umjetnost i kulturu (*mākslu un kultūras universitāte*), sveučilište primijenjenih znanosti (*lietišķo zinātņu universitāte*) i visokoškolska ustanova primijenjenih znanosti (*lietišķo zinātņu augstskola*).

Vrste i razine studijskih programa

STRUČNI STUDIJSKI PROGRAMI

- kratki stručni ciklus
- prva razina stručnog visokog obrazovanja
- druga razina stručnog visokog obrazovanja

SVEUČILIŠNI STUDIJSKI PROGRAMI

- prva razina sveučilišnog obrazovanja
- druga razina sveučilišnoga obrazovanja
- treća razina sveučilišnog obrazovanja – doktorski studiji

QF / LQF razina 5 / programi kratkog ciklusa – stručno visoko obrazovanje prvog stupnja, koje se ostvaruje nakon stjecanja općeg ili srednjeg strukovnog obrazovanja. Redoviti studij traje 2 do 3 godine.

EQF / LQF RAZINA 6 / PROGRAMI PRVOG CIKLUSA

- ⇒ Stručno visoko obrazovanje, koje se ostvaruje nakon stjecanja općeg ili srednjeg strukovnog obrazovanja. Redoviti studij traje četiri godine.
- ⇒ Stručno visoko obrazovanje drugog stupnja, koje se ostvaruje nakon stjecanja općeg ili srednjeg strukovnog obrazovanja. Redoviti studij traje četiri godine.
- ⇒ Akademsko obrazovanje (diploma), koje se provodi nakon stjecanja općeg ili srednjeg strukovnog obrazovanja. Redoviti studij traje 3 do 4 godine.
- ⇒ Stručno visoko obrazovanje drugog stupnja, nastavak školovanja nakon studija na prvom stupnju stručnog visokog obrazovanja. Redoviti studij traje najmanje 1 do 2 godine.

EQF / LQF RAZINA 7 / PROGRAMI DRUGOG CIKLUSA

- ⇒ Akademsko obrazovanje (*magister*), koje se provodi nakon stjecanja diplome prvostupnika ili stručnog prvostupnika. Redoviti studij traje 1 do 2 godine.
- ⇒ Stručno visoko obrazovanje drugog stupnja, koje se ostvaruje nakon stjecanja diplome prvostupnika, stručnog prvostupnika ili petog stupnja stručne spreme. Redoviti studij traje najmanje godinu dana.
- ⇒ Stručno visoko obrazovanje drugog stupnja (stručni magisterij ili peta stručna sprema i stručni magisterij), koji se ostvaruje nakon stjecanja diplome prvostupnika, stručnog prvostupnika ili petog stupnja stručne spreme. Redoviti studij traje najmanje godinu dana.
- ⇒ Stručno visoko obrazovanje drugog stupnja, koje se ostvaruje nakon stjecanja općeg ili srednjeg strukovnog obrazovanja. Redoviti studij traje najmanje pet godina.

EQF / LQF RAZINA 8 / PROGRAMI TREĆEG CIKLUSA

- ⇒ Doktorski studij, koji se izvodi nakon stjecanja magistarskog ili stručnog magistarskog zvanja ili kao nastavak drugog stupnja stručnog visokog obrazovanja, koji se provodi nakon stjecanja općeg ili srednjeg strukovnog obrazovanja. Redoviti studij traje 3 do 4 godine.

Isprave

Za sve razine obrazovanja izdaju se diplome i dodatak diplomi. Sadržaj dodatka diplomi reguliran je na nacionalnoj razini.

EQF / LQF razina 5 / programi kratkog ciklusa – diploma prvog stupnja stručnog visokog obrazovanja (viša stručna sprema, redoviti studij traje 2 do 3 godine)

EQF / LQF razina 6 / programi prvog ciklusa

- ⇒ diploma prvostupnika
- ⇒ stručna diploma prvostupnika
- ⇒ diploma o visokom stručnom obrazovanju, diploma o visokoj stručnoj spremi (redoviti studij traje najmanje četiri godine)

EQF / LQF razina 7 / programi drugog ciklusa

- ⇒ magistarska diploma
- ⇒ stručna diploma magistra
- ⇒ diploma visokog stručnog obrazovanja, diploma više stručne spreme (redoviti studij ukupno traje najmanje pet godina)

EQF / LQF razina 8 / programi trećeg ciklusa

- ⇒ diploma doktora
- ⇒ stručna diploma doktora umjetnosti

Kategorije akademskih i stručnih naziva koji se stječu te osnovne informacije o pravima koje nositelj ima u svojoj zemlji (na rad ili nastavak studija)

Diploma prvostupnika – za ulazak na tržište rada ili studiranje na studijima više razine (ograničenje prohodnosti u nekoliko područja stručnih studija, primjerice stručna medicinska kvalifikacija)

Magistarska diploma – za ulazak na tržište rada ili studiranje na višim studijima

Doktorska diploma – za ulazak na tržište rada

AKADEMSKI NAZIVI

Prva razina – *Bakalaura Diploms*, diploma prvog ciklusa, trajanje 3 do 4 godine, 180 do 240 ECTS bodova, daje pravo nastavka obrazovanja na drugoj razini sveučilišnoga obrazovanja te na drugoj razini stručnog visokoškolskog obrazovanja i pravo pristupa tržištu rada.

Druga razina – *Mağistra Diploms*, diploma drugog ciklusa, trajanje 1 do 2 godine, 60 do 120 ECTS bodova, daje pravo nastavka obrazovanja na trećoj razini (doktorski studij) i pravo pristupa tržištu rada.

Treća razina – *Doktora Diploms / Doktora Diploms – Arts*, diploma trećeg ciklusa, trajanje 3 do 4 godine, 180 – 240 ECTS bodova, daje pravo pristupa tržištu rada.

STRUČNI NAZIVI

Programi kratkog ciklusa – *Diploms par Pirmā līmena profesionālās augstākās izglītības*, diploma kratkog stručnog visokog obrazovanja, trajanje 2 do 3 godine, 120 do 180 ECTS bodova, daje pravo nastavka obrazovanja na prvoj razini stručnog visokoškolskog obrazovanja te pravo pristupa tržištu rada.

Prva razina stručnog visokoškolskog obrazovanja – *Profesionālās augstākās izglītības diploms vai augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms / Diploma of higher professional education/ qualification ili Profesionālā bakalaura diploms un augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms / Professional Bachelor's diploma* – diploma prvog ciklusa stručnog visokoškolskog obrazovanja, trajanje četiri godine, 240 ECTS bodova, daje pravo nastavka studija na drugoj razini stručnog visokoškolskog obrazovanja i pravo pristupa tržištu rada.

Druga razina stručnog visokoškolskog obrazovanja – *Profesionālā maģistra diploms un augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms / Professional Master's diploma*, diploma drugog ciklusa stručnog visokoškolskog obrazovanja, trajanje godinu do dvije, 60 do 120 ECTS bodova, daje pravo nastavka obrazovanja na trećoj razini (doktorski studij) i pristupa tržištu rada.

Druga razina program stručnog obrazovanja nakon srednjoškolskog obrazovanja kojim se stječe kvalifikacija *Profesionālās augstākās izglītības diploms vai augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms / Diploma of professional higher education, diploma of higher professional qualification*, trajanje 4 do 6 godina, pruža mogućnost nastavka obrazovanja na drugom ciklusu stručnog visokoškolskoga obrazovanja (za programe u trajanju od 4 i 5 godina) te na program trećeg ciklusa (doktorski studij) u slučaju ako je program trajao šest godina.

Dopunska isprava o studiju

Od 2004. godine dodatak diplomi obavezan je za sve diplome o visokom obrazovanju. Dodatak diplomi sadržava pojedinosti o prirodi, razini, kontekstu, sadržaju i statusu studija koji je osoba navedena u diplomi uspješno završila. Sadržaj dodatka reguliran je Prilogom 7. Uredbe Vlade br. 202 od 16. travnja 2013. Postupci za izdavanje državno priznatih dokumenata o visokom obrazovanju u skladu su sa zahtjevima UNESCO-a i dodatka diplomi Europass.

Informacije o potrebnim kvalifikacijama s kojima se može upisati visoko obrazovanje

Minimalni uvjeti za pristup visokom obrazovanju jesu opće ili srednje strukovno obrazovanje. Institucije mogu odrediti dodatne uvjete, odnosno provoditi prijemne ispite.

Podaci o sustavu osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju

Potrebne su i institucijska akreditacija: Augstākās izglītības padomes lēmums (Vijeće za visoko obrazovanje) i programska akreditacija: Studiju kvalitātes komisijas lēmums (odluka Odbora za kvalitetu studija). Akadēmiskās informācijas centrs – Augstākās izglītības kvalitātes aģentūra (Akademijski informacijski centar – Agencija za kvalitetu visokog obrazovanja; AIKA) osigurava akreditaciju visokih učilišta i studijskih područja, praćenje i poboljšanje kvalitete. Kao rezultat ENQA-ine evaluacije do kraja 2018. AIC je uvršten u EQAR. Javni registar akreditiranih institucija i ustanova nalazi se na poveznici www.viis.gov.lv i www.eplatforma.aika.lv.

Nacionalni ENIC/NARIC ured ili ekvivalent

Akadēmiskās informācijas centrs (Academic Information centre; AIC), Office: Dzirnāvu Street 16/k2, Rīga LV-1010, adresa: Vaļņu Street 2, Rīga LV-1050, telefon: + 371 67 225 155, e-adresa: aic@aic.lv

Podaci o nadležnim tijelima za priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija

Akadēmiskās informācijas centrs (Akadēmiski informācijas centrs) jest informacijsko tijelo za priznavanje stručnih kvalifikacija u reguliranim profesijama i priznavanje u svrhu nastavka obrazovanja. Nadležna tijela imenuje Kabinet ministara i navedena su na poveznici <http://www.aic.lv/regdip/>.

Priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja

Zahtjev se podnosi Akademskom informativnom centru sa sljedećim dokumentima (sve osim osobne isprave treba biti prevedeno na latvijski (nije potrebna ovjera prijevoda kod javnog bilježnika):

- Preslika osobne isprave (putovnica – EU osobna iskaznica)
- Dokumenti koji potvrđuju obrazovanje i stručnu kvalifikaciju (diplome i njihovi dodaci (transkripti)) itd.
- Dokumenti iz matične države o pravima bavljenja profesijom u toj zemlji (potvrde, licencije, registracija itd., ako postoje)
- Dokument o profesionalnom iskustvu (ako postoji)
- Za liječnike, veterinare, farmaceute, medicinske sestre, primalje, stomatologe, arhitekta – potvrda o odsutnosti disciplinskih mjera iz matične zemlje.

Trošak postupka profesionalnog priznavanja iznosi 240 EUR. Dokumenti za priznavanje stručne kvalifikacije za medicinsku sestru, farmaceuta i fizioterapeuta u EU-u mogu se podnijeti i elektroničkim putem na internetskoj platformi *European Professional Card*. Dokumenti se predaju AIC-u, koji ih provjerava i prosljeđuje nadležnom tijelu.

Postupci priznavanja inozemnih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja

Zahtjev se podnosi Akademskom informativnom centru s priloženim dokumentima: preslika osobnog dokumenta, isprava o obrazovanju (diploma, svjedodžba i sl.) i njezin dodatak (prijepis ocjena). Zahtjev može podnijeti vlasnik isprave o obrazovanju, kao i obrazovne ustanove. Po potrebi, Akademski informativni centar može zatražiti prijevod dokumenata na latvijski ili drugi službeni jezik Europske unije i/ili njihovu ovjeru. Trošak akademskog priznavanja iznosi 41 EUR.

Nacionalni propisi

- Zakon o obrazovanju (Izglītības likums)
- Zakon o visokim učilištima (Augstskolu likums)
- Kabinet ministara br. 47 od 21. siječnja 2021. Postupci za pružanje privremenih profesionalnih usluga u reguliranoj profesiji u Republici Latviji (Īslaicīgu profesionālo pakalpojumu sniegšanas kārtība prof. Latvijas Republikā reglamentēt)
- Uredba o reguliranim profesijama i priznavanju stručnih kvalifikacija (Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzišanu)
- Zakon o legalizaciji dokumenata (Dokumentu legalizācijas likums)

Nacionalno propisani kriteriji za vrednovanje inozemne visokoškolske kvalifikacije

Postupak vrednovanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija opisan je u Zakonu o obrazovanju. Kriteriji za ocjenjivanje kvalifikacija opisani su internim propisima AIC-a i temelje se na Lisabonskoj konvenciji.

Bitne razlike

Ne primjenjuju se.

Žalba/prigovor na rješenje

Žalba se može podnijeti u skladu s postupcima navedenim u Zakonu o upravnom postupku:

- Podnesak o pobijanju upravnog akta podnosi se u pisanom ili usmenom obliku ustanovi koja je donijela akt. Ako je podnesak izražen usmeno, ustanova ga odmah sastavlja u pisanom obliku, a podnositelj ga potpisuje.
- Ako podnesak o pobijanju upravnog akta nije potpisan, podnesen je bez ispunjavanja uvjeta iz Zakona o službenom jeziku ili uz njega nisu priloženi dokumenti koji potvrđuju ovlaštenje, ustanova će ostaviti podnesak neobrađenim i odrediti razuman rok podnositelju da otkloni nedostatke na koje je institucija uputila. Ako se nedostaci na koje je ustanova uputila ne otklone u navedenom roku, ustanova će podnesak o pobijanju upravnog akta označiti nedostavljenim i može ga vratiti podnositelju.
- Ako je podnesak o pobijanju upravnog akta u skladu sa zahtjevima zakona ili su nedostaci otklonjeni u roku koji je odredila ustanova, ustanova će odmah podnijeti podnesak višoj ustanovi na ispitivanje.

Automatsko priznavanje

Dana 7. siječnja 2019. stupio je na snagu sporazum između Vlade Republike Estonije, Vlade Republike Latvije i Vlade Republike Litve o automatskom akademskom priznavanju kvalifikacija koje se odnose na visoko obrazovanje. Ovaj sporazum propisuje da se sve kvalifikacije izdane u Estoniji i Litvi nakon 7. siječnja 2019. automatski priznaju u skladu s aneksom sporazuma. Dana 27. rujna 2021. održani su sastanci između baltičkih država i država Beneluksa na kojima je postignut dogovor između baltičkih država i Beneluksa o automatskom priznavanju diploma visokog obrazovanja. Procedure i zahtjevi tek trebaju stupiti na snagu.

Združeni programi

Ne primjenjuju se.

Osobe bez dokumentacije

Ne primjenjuje se.

Postupci priznavanja i vrednovanja prethodno stečenih ishoda učenja (formalno, neformalno i informalno)

Ishodi učenja potvrđuju se na temelju usklađenosti znanja, vještina i kompetencija stečenih u prethodnom učenju ili profesionalnom iskustvu, kao i ishoda učenja postignutih u prethodnom učenju s ishodima učenja koji se žele postići na odgovarajućem studijskom programu visokog učilišta ili fakultetu dodjeljivanjem odgovarajućeg broja bodova. Osoba ima pravo prijaviti se na bilo koju visokoškolsku ustanovu ili fakultet radi potvrđivanja svojih znanja, vještina i kompetencija stečenih u prethodnom učenju ili neformalnim i informalnim ishodima učenja. Znanja, vještine i kompetencije stečene u profesionalnom iskustvu mogu se ovjeravati u dijelu studijskog programa koji se oblikuje radnom praksom. Ostvareni ishodi učenja moraju biti u skladu s ishodima učenja koji se žele postići na predmetu ili modulu studija, a koji potvrđuju stjecanje praktičnih vještina. Ne postoji vanjski registar koji daje informacije o tome u kojoj je mjeri ovaj postupak korišten i u kojem je stupnju pomogao pristupu daljnjim studijima.

REPUBLIKA MAĐARSKA

Ustanove visokog obrazovanja

S obzirom na akademski profil postoje sveučilišta, sveučilišta primijenjenih znanosti i visoke škole (nesveučilišne visokoškolske ustanove).

Postoji razlika između državnih i privatnih reguliranih institucija.

Vrste i razine studijskih programa

U Republici Mađarskoj postoje tri razine sveučilišnih studijskih programa: preddiplomski (*alapképzés*), diplomski (*mesterképzés*) ili integrirani preddiplomski i diplomski te doktorski studij (*doktori képzés*). Izvode se i stručni te specijalistički studijski programi.

Osim navedenog, visoka učilišta mogu provoditi programe visokog strukovnog obrazovanja bez diplome i poslijediplomske specijalističke obuke, a mogu nuditi i obrazovanje odraslih u okviru cjeloživotnog učenja.

Isprave

Diploma stečena nakon završetka strukovnog programa visokog obrazovanja svjedoči o stručnoj visokoškolskoj kvalifikaciji, ali sama po sebi nije akademski stupanj.

Strukovni program visokog obrazovanja zahtijeva najmanje 120 ECTS bodova, a program traje minimalno dvije godine.

Prvom razinom visokoškolskog obrazovanja (*alapképzés*) stječe se kvalifikacija *alapfokozat* (*bachelor*). Preddiplomski studij nosi 180 do 240 ECTS bodova. Program traje 3 do 4 godine.

Drugom razinom visokoškolskoga obrazovanja (*mesterképzés*) stječe se kvalifikacija magistra (*mesterfokozat*), a moguće ju je upisati nakon završenog preddiplomskog studija prve razine. Druga razina visokoškolskoga obrazovanja nosi 60 do 120 ECTS bodova. Program traje 1 do 2 godine.

Integriranim studijskim programima prve i druge razine, koje je moguće upisati na temelju mature (*érettségi vizsga*), stječe se kvalifikacija magistra (*mesterfokozata*), traju 5 do 6 godina i nose 300 do 360 ECTS bodova. Osim obrazovanja učitelja, vjeroučitelja i nekih umjetničkih programa, kao integrirani programi izvode se studiji veterine, arhitekture, stomatologije, farmacije, prava i medicine.

Visokoškolske ustanove mogu ponuditi i poslijediplomsko specijalističko osposobljavanje (*szakirányú továbbképzés*) za osobe koje su završile prvu i drugu razinu visokoškolskog obrazovanja. Završetkom takvih studijskih programa stječe se 60 do 120 ECTS bodova te kvalifikacija specijalista. Program traje 1 do 2 godine.

Doktorski studiji (*doktori képzés*), koji počinju nakon 1. rujna 2016., zahtijevaju ispunjenje najmanje 240 ECTS bodova. Program traje četiri godine. Može se steći znanstveni stupanj doktora filozofije (doktorat), odnosno iz područja umjetnosti doktora slobodnih umjetnosti (DLA).

Kategorije akademskih i stručnih naziva koji se stječu te osnovne informacije o pravima koje nositelj ima u svojoj zemlji (na rad ili nastavak studija)

Preddiplomski studij (*Alapfokozat*) omogućuje pristup diplomskim studijima i poslijediplomskim specijalističkim studijima te pravo na rad.

Magistarski stupanj (*Mesterfokozat*) omogućuje pristup doktorskim i poslijediplomskim specijalističkim studijima te pravo na rad.

Doktorski stupanj (*Doktori fokozat*, PhD, DLA) najviši je znanstveni stupanj koji se stječe na mađarskim visokoškolskim ustanovama. Doktorska diploma (PhD, DLA) preduvjet je za zapošljavanje na određenim nastavnim radnim mjestima na visokim učilištima.

AKADEMSKI NAZIVI

Prva razina – preddiplomski studij (*Alapfokozat*), traje 3 do 4 godine, nosi 120 do 180 ECTS bodova, omogućuje pristup diplomskim studijima i poslijediplomskim specijalističkim studijima te pravo na rad.

Druga razina – magistarski stupanj (*Mesterfokozat*), traje 1 do 2 godine, 60 do 120 ECTS bodova, omogućuje pristup doktorskim i poslijediplomskim specijalističkim studijima i pravo na rad.

Druga razina – integrirane studijske programe moguće je upisati na temelju državne mature (*erettsegi vizsga*), traju 5 do 6 godina, nose 300 do 360 ECTS bodova, omogućuju pristup doktorskim i poslijediplomskim specijalističkim studijima i pravo na rad.

Poslijediplomsko specijalističko osposobljavanje (*Szakirányú továbbképzés*) mogu upisati osobe koje su završile preddiplomski studij ili magistarski/integrirani studij, traje 1 do 2 godine, nosi 60 do 120 ECTS bodova i omogućuje pravo na rad.

Treća razina – doktorski studij (*doktori fokozat*, PhD, DLA – *Doctor of Liberal Arts*) najviši je znanstveni stupanj koji se stječe na mađarskim visokoškolskim ustanovama, traje 4 godine, nosi 240 ECTS bodova i omogućuje pravo na rad.

STRUČNI NAZIVI

Strukovni program, usporediv s kratkim stručnim studijem, *Felsőfokú Szakképzés*, traje dvije godine, nosi 120 ECTS bodova, ali sam po sebi nije akademski stupanj, omogućuje pravo na rad.

Prva razina stručnog obrazovanja – strukovni program, *Főiskola Oklevél Alaképzés*, traje 3 do 4 godine, nosi 180 do 240 ECTS bodova, daje pravo nastavka studija na drugoj razini stručnog obrazovanja i pravo na rad.

Druga razina stručnog obrazovanja – strukovni program *Főiskolai Oklevél Mesterképzés*, traje 1 do 2 godine, nosi 60 do 120 ECTS bodova, daje pravo na rad.

Visoka učilišta mogu izvoditi programe stručnog obrazovanja za koje se ne izdaju diplome, poslijediplomsku specijalističku izobrazbu i obrazovanje odraslih u okviru cjeloživotnog učenja.

Dopunska isprava o studiju

U uporabi je dodatak diplomu prema standardima koje su dogovorili Komisija i Vijeće Europe.

Informacije o potrebnim kvalifikacijama s kojima se može upisati visoko obrazovanje

Više srednje opće škole (*gimnázium*), viša srednja strukovna škola (*szakgimnázium*), tehnička škola (*technikum*); 12 – 13 godina obrazovanja; svjedodžba o završenoj srednjoj školi (*érettségi bizonyítvány*).

Podaci o sustavu osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju

Potrebne su i programska i institucijska akreditacija. Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság (MAB), Hungarian Accreditation Committee (HAC) član je Europske udruge za osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju (ENQA) od 2002. Javno dostupan registar akreditiranih institucija i program nalazi se na poveznici <http://tir.mab.hu/index.php?pid=810>.

Nacionalni ENIC/NARIC ured ili ekvivalent

Magyar Ekvivalencia és Információs Központ, Oktatási Hivatal, Hungarian Equivalence and Information Centre, Educational Authority, Budapest, Szalay u. 10-14., H-1055, Hungary, telefon: +36 1 374 2212, e-adresa: recognition@oh.gov.hu, mrežna stranica: <http://www.naric.hu>

Podaci o nadležnim tijelima za priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija

Nadležna tijela za priznavanje u svrhu zapošljavanja – Magyar Ekvivalencia és Információs Központ, Oktatási Hivatal, Hungarian Equivalence and Information Centre, Educational Authority

Nadležna tijela za priznavanje u svrhu nastavka obrazovanja – Higher Education institutions

Priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja

Ako je za obavljanje posla potrebno priznavanje, kandidat se mora prijaviti u mađarski ENIC ured za priznavanje razine kvalifikacije i stručne kvalifikacije potvrđene stečenim stupnjem. Priznavanje razine kvalifikacije uvijek je preduvjet za priznavanje stručne kvalifikacije. Priznavanje razine kvalifikacije svjedoči da je inozemna visokoškolska kvalifikacija ekvivalentna kvalifikaciji koja se može steći u mađarskom visokom obrazovanju. Priznavanjem stručne kvalifikacije potvrđuje se da nositelj diplome posjeduje kvalifikaciju o kojoj svjedoči inozemna diploma i osnovna znanja potrebna za stjecanje slične stručne kvalifikacije u Mađarskoj. Tijekom ovog postupka ocjenjuje se kompletna stručna sprema podnositelja zahtjeva. Naknada za postupak priznavanja razine kvalifikacije iznosi 15.000 HUF, a za priznavanje stručne kvalifikacije 45.000 HUF, dok je naknada za zajednički postupak priznavanja razine kvalifikacije i stručne kvalifikacije 60.000 HUF.

Dokumentacija koju je potrebno priložiti uz obrazac zahtjeva

Uz zahtjev je potrebno dostaviti sljedeće dokumente: ovjerenu presliku izvorne diplome, ovjerenu presliku upisne knjižice (uvjerenje, izvod ili prijepis koji izdaje visokoškolska ustanova s obzirom na trajanje naobrazbe, uvjete studija – tečajevi i položeni ispiti), ovjeren prijevod navedenih dokumenata, osim dokumenata izdanih na engleskom, češkom, francuskom, njemačkom, ruskom, rumunjskom, srpskom ili slovačkom, u kojima se prihvaćaju i neovjereni prijevodi (npr. od podnositelja zahtjeva).

Postupci priznavanja inozemnih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja

Ako je potrebno priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije u svrhu nastavka obrazovanja u Mađarskoj, postupak priznavanja u nadležnosti je institucije na kojoj osoba želi nastaviti studij. Postupak je besplatan. Dokumentacija koja se podnosi slična je onoj koja se podnosi u postupku priznavanja radi zapošljavanja, no prijevodi nisu obvezni.

Nacionalni propisi

- Zakon C iz 2001. o priznavanju inozemnih svjedodžbi i diploma
- Zakon CL iz 2016. o Zakonu o općem upravnom postupku
- bilateralne konvencije o međunarodnom priznavanju
- multilateralna konvencija o priznavanju: Lisabonska konvencija o priznavanju, koja je u Mađarskoj proglašena Zakonom XCIX iz 2001. o proglašenju Konvencije o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija u europskoj regiji potpisane u Lisabonu 11. travnja 1997.
- Uredba Vlade 33/2008 (II. 21.)

Nacionalno propisani kriteriji za vrednovanje inozemne visokoškolske kvalifikacije

Priznavanje je regulirano zakonom na nacionalnoj razini.

Bitne razlike

Lisabonska konvencija o priznavanju proglašena je i integrirana u mađarsko zakonodavstvo Zakonom br. 99 iz 2001. Prema mađarskom zakonu bitna je razlika u slučaju svjedodžbe o završenoj srednjoj školi koja daje pristup visokom obrazovanju ako je studij kraći od jedne godine.

Žalba/prigovor na rješenje

Tijelo kojemu se podnosi žalba u slučaju priznavanja u svrhu zapošljavanja i u svrhu nastavka školovanja jest Ministarstvo za inovacije i tehnologiju (Innovációs és Technológiai Minisztérium). Podnositelj zahtjeva može podnijeti žalbu na odluku mađarskog ENIC-a u roku od 15 dana od njezina primitka. Žalbu treba poslati na mađarski ENIC, upućenu ministru nadležnom za obrazovanje. Naknada za žalbeni postupak iznosi 10.000 HUF u slučaju priznavanja razine kvalifikacije, 15.000 HUF u slučaju priznavanja stručne kvalifikacije i 25.000 HUF za zajednički postupak priznavanja razine kvalifikacije i stručne kvalifikacije. Protiv rješenja ministra nema pravne zaštite putem upravnog postupka, ali se od suda u Budimpešti može zatražiti preispitivanje rješenja podnošenjem tužbe u roku od 30 dana od njegove objave.

Automatsko priznavanje

Ne primjenjuje se.

Združeni programi

Primjenjuju se.

Osobe bez dokumentacije

Izbjeglice s nedokumentiranim kvalifikacijama imaju pravo zahtijevati akademsko priznanje (priznanje za daljnji studij) kao i profesionalno priznanje svojih nedokumentiranih kvalifikacija. Izbjeglice mogu dobiti potpuno oslobođenje od naknade.

Postupci priznavanja i vrednovanja prethodno stečenih ishoda učenja (formalno, neformalno i informalno)

U Mađarskoj Zakon CCIV iz 2011. o nacionalnom visokom obrazovanju propisuje da Odbor za prienos bodova visokog učilišta može priznati kao uvjet za nastavak školovanja znanje stečeno tijekom neformalnog i informalnog prethodnog učenja, radno iskustvo, ili znanje stečeno tijekom učenja koje vodi do strukovne kvalifikacije, ili stručnu kvalifikaciju.

B. USPOREDBA POJEDINIH POLITIKA, PROPISA I PRAKSI PRIZNAVANJA

Ustanove visokog obrazovanja

	Javna sveučilišta (fakulteti / akademije)	Privatna sveučilišta	Sveučilišta primijenjenih znanosti	Akademija strukovnih studija	Veleučilišta	Visoko učilište	Visoke škole	Visoke stručne škole	Stručne škole
Republika Hrvatska	da	da			da	da	da		
Bosna i Hercegovina	da	da					da		
Crna Gora	da	da							
Republika Sjeverna Makedonija	da	da						da ⁴	
Republika Srbija	da	da		da			da	da	
Republika Slovenija	da	da							da
Republika Austrija	da	da	da			da ²			
Republika Latvija	da	da			da		da ³		
Republika Mađarska	da	da ¹	da				da		

¹ U Republici Mađarskoj postoje bitne razlike između privatnih i javnih sveučilišta.

² U Republici Austriji postoje institucije koje izvode samo pedagoške programe – visoka pedagoška učilišta (*Pädagogischen Hochschulen*)

³ U Republici Latviji visoke škole i instituti mogu izvoditi sveučilišne i stručne studijske programe.

⁴ U Republici Sjevernoj Makedoniji visoke stručne škole mogu biti samostalne ili u sastavu sveučilišta.

U svim je državama istaknuto da postoji razlika između sveučilišta koja izvode sveučilišne studijske programe te institucija (sveučilišta primijenjenih znanosti, visoke škole, veleučilišta i dr.) koja izvode stručne studijske programe.

U Republici Hrvatskoj, Republici Srbiji, Republici Sloveniji i Republici Austriji sveučilišne studijske programe izvode sveučilišta, dok stručne studijske programe izvode pretežno veleučilišta, visoke škole i stručne škole, a iznimno ih mogu izvoditi i sveučilišta. Prema dostavljenim podacima u Bosni i Hercegovini ne postoji binarni sustav, ali se može iščitati da uz sveučilišne postoje i stručni studijski programi koje izvode najčešće visoke škole. U Crnoj Gori sveučilišta izvode sveučilišne i stručne studijske programe. U Republici Sjevernoj Makedoniji postoji binarni sustav, a prema dostavljenim podacima poslijediplomski doktorski studiji izvode se u suradnji sa znanstvenim institutima. U Republici Latviji znanstveni i umjetnički programi izvode se na sveučilištima, dok se stručni studiji izvode na sveučilištima i visokoškolskim ustanovama primijenjenih znanosti. U Republici Mađarskoj sveučilišta izvode sveučilišne studijske programe, a stručni se studiji izvode na sveučilištima primijenjenih znanosti i visokim školama.

Napomena: u pojedinim državama bivše SFRJ još se uvijek izvode predbolonjski studijski programi, odnosno dana je mogućnost njihova završetka za studente koji su ih upisali prije uvođenja bolonjskog sustava obrazovanja.

Vrste i razine studijskih programa

Akademiški/sveučilišni						
	Sveučilišni I. razina	Sveučilišni specijalistički nakon I. razine	Sveučilišni II. razina	Integrirani sveučilišni studiji I. i II. razine	Poslijediplomski specijalistički nakon II. razine	Sveučilišni (doktorski studij) III. razina
Republika Hrvatska	da		da	da	da	da
Bosna i Hercegovina	da		da	da	da ²	da
Crna Gora	da	da ¹	da	da		da
Republika Sjeverna Makedonija	da		da	da	da ⁴	da
Republika Srbija	da		da	da	da ⁵	da
Republika Slovenija	da		da	da		da
Republika Austrija	da		da	da		da
Republika Latvija	da		da			da
Republika Mađarska	da		da	da	da	da

Stručni					
	Kratki stručni studij	Preddiplomski stručni studij I. razine	Stručni Specijalistički studij nakon I. razine	Specijalistički diplomski stručni studij II. razine	Stručni studij u trajanju od 4 do 6 godina
Republika Hrvatska	da	da		da	
Bosna i Hercegovina		da			
Crna Gora		da	da ¹	da ³	
Republika Sjeverna Makedonija	da	da		da	
Republika Srbija		da	da		
Republika Slovenija		da			
Republika Austrija		da		da	da ⁶
Republika Latvija	da	da	da		da ⁷
Republika Mađarska	da	da	da	da	

¹ U Crnoj Gori specijalistički studiji (sveučilišni i stručni) smješteni su između prve i druge razine sveučilišnog, odnosno stručnog studija.

² U Bosni i Hercegovini na nekim se visokoškolskim ustanovama izvodi poslijediplomski specijalistički studij nakon završene druge razine visokoškolskog obrazovanja, ali nije jasno definirana (pod)razina.

³ U Crnoj Gori druga razina stručnog studija naziva se magistarski stručni studij te ga treba razlikovati od stručnog specijalističkog studija koji je moguće upisati nakon završene prve razine stručnog studija.

⁴ U Republici Sjevernoj Makedoniji specijalistički akademiški studiji nisu jasno definirani.

⁵ U Republici Srbiji specijalistički akademiški studij (master) jest druga razina sveučilišnih studija.

⁶ U Republici Austriji programi traju 4 do 5 godina, uključujući semestar radnog staža (*Berufspraktikum*). Sa stečenom kvalifikacijom omogućuje se upis na sveučilišne doktorske programe, a nominalna duljina dokorskog programa produljuje se za razliku u duljini između programa sveučilišta primijenjenih znanosti (*Fachhochschule*) i sveučilišnog programa.

⁷ U Republici Latviji postoji mogućnost upisa stručnog studijskog programa u trajanju od 4 do 6 godina. Ako je program trajao 6 godina, kvalifikacija omogućuje nastavak studija na trećoj razini sveučilišnog studija (doktorski studij).

Načelno, studiji se dijele na sveučilišne i stručne studije te su podijeljeni na tri razine koje su u nekim državama jasno podijeljene i razgraničene, prohodnost po horizontali većinom nije moguća ili, ako jest, onda su određeni uvjeti. Prohodnost je većinom moguća na prvim razinama. Nasuprot strogoj podijeljenosti, u nekim državama nije jasno određena razlika između sveučilišnih i stručnih studija te je u tim državama prohodnost moguća uz minimalne uvjete i kriterije. U nekim državama, npr. Republici Austriji i Republici Latviji, moguća je prohodnost s druge razine stručnih studija na treću razinu, tj. na doktorske studije.

U nekim je državama izražen sustav postsekundarnog obrazovanja (Republika Latvija), koje uz određene uvjete omogućuje prohodnost na prve razine sveučilišnih i stručnih studijskih programa.

Isprave i dopunska isprava o studiju

	Visokoškolska kvalifikacija	Dodatak diplomi
Republika Hrvatska	da	da
Bosna i Hercegovina	da	da
Crna Gora	da	da
Republika Sjeverna Makedonija	da	da ¹
Republika Srbija	da	da
Republika Slovenija	da	da
Republika Austrija	da	da
Republika Latvija	da	da
Republika Mađarska	da	da

U svim državama izdaju se diplome ili druge javne isprave kojima se dokazuje visokoškolska kvalifikacija, odnosno završetak određene razine studijskog programa. Također se izdaje dodatak diplomi, ali i dodatne isprave (¹Uvjerenje, odnosno prijepis ocjena u Republici Sjevernoj Makedoniji). U većini država izgled i detaljan sadržaj diploma i ostalih isprava nisu zakonski regulirani, već su određeni podzakonskim aktima, pravilnicima ili napucima.

Informacije o potrebnim kvalifikacijama s kojima se može upisati visoko obrazovanje

	Završeno srednjoškolsko obrazovanje (gimnazija / strukovna škola) 4 godine	Državna matura	Prijemni ispit
Republika Hrvatska	da	da	da ¹
Bosna i Hercegovina	da	da	da ¹
Crna Gora	da	da	da ¹
Republika Sjeverna Makedonija	da	da	da
Republika Srbija	da	da	
Republika Slovenija	da ²	da	da ¹
Republika Austrija	da ⁴	da ³	
Republika Latvija	da		da ¹
Republika Mađarska	da		

¹ Visokoškolske institucije mogu uvesti obvezu polaganja prijemnog ispita.

² Moguće je da upišu i osobe koje su završile trogodišnji Program, uz polaganje jednog od predmeta mature koji je bitan za određeno područje.

³ Potvrda o završenoj srednjoj školi, svjedodžba o završenoj srednjoj školi, potvrda o diplomskom ispitu, potvrda o stručnom ispitu omogućuju pristup svim vrstama visokog obrazovanja. Upis na stručne studije moguć je uz maturalni ispit, stručni ispit ili završen stručni program uz određeno radno iskustvo.

⁴ Završena viša srednja opća škola (gimnazija), viša srednja strukovna škola, tehnička škola, svjedodžba o završenoj srednjoj školi.

Načelno je za upis sveučilišnih studijskih programa potrebno završiti četverogodišnju srednju školu, bilo gimnaziju bilo strukovnu, položiti državnu maturu ili eventualno položiti i prijemni ispit. Za upis stručnih studijskih programa kriteriji su niži i dovoljno je položiti maturu nakon završene trogodišnje škole te položiti npr. jedan važni ispit iz mature za četverogodišnje srednjoškolsko obrazovanje. Problem može nastati prilikom traženja prohodnosti na više razine i sveučilišne studijske programe, koja je u nekim državama moguća uz ispunjavanje težih ili lakših uvjeta.

Neke države imaju razrađen sustav postsekundarnog obrazovanja čijim se završetkom, uz ispunjavanje određenih preduvjeta, stječu minimalni uvjeti za pristup visokoškolskom obrazovanju.

Kategorije akademskih i stručnih naziva te osnovne informacije o pravima koje nositelj ima u svojoj zemlji na rad i/ili nastavak obrazovanja

	Akademski/sveučilišni					
	Sveučilišni I. razina	Sveučilišni specijalistički nakon I. razine	Sveučilišni II. razina	Integrirani sveučilišni studiji I. i II. razine	Poslijediplomski specijalistički nakon II. razine	Sveučilišni (doktorski studij) III. razina
Republika Hrvatska	Rad i nastavak studija na II. razini		Rad i nastavak studija na III. razini i poslijediplomskom specijalističkom studiju	Rad i nastavak studija na III. razini i na poslijediplomskom specijalističkom studiju	Rad. (U posebnim okolnostima i prelazak na III. razinu)	Rad
Bosna i Hercegovina	Rad i nastavak studija na II. razini		Rad i nastavak studija na III. razini	Rad i nastavak studija na III. razini i na poslijediplomskom specijalističkom studiju	Rad	Rad
Crna Gora¹	Radi i nastavak studija na sveučilišnom specijalističkom studiju nakon I. razine	Rad i nastavak studija na sveučilišnom studiju II. razine	Rad i nastavak studija na III. razini	Rad i nastavak studija na III. razini		Rad
Republika Sjeverna Makedonija	Rad i nastavak studija na II. razini		Rad i nastavak studija na poslijediplomskim specijalističkim studijima nakon II. razine i na III. razini	Rad i nastavak studija na poslijediplomskim specijalističkim studijima nakon II. razine i na III. razini	Rad	Rad
Republika Srbija	Rad i nastavak studija na II. razini i I. razini stručnih studija		Rad i nastavak studija na III. razini i poslijediplomskom specijalističkom studiju nakon II. razine	Rad i nastavak studija na III. razini i poslijediplomskom specijalističkom studiju nakon II. razine	Rad i nastavak studija na II. razini	Rad
Republika Slovenija	Rad i nastavak studija na II. razini		Rad i nastavak studija na III. razini	Rad i nastavak studija na III. razini		Rad
Republika Austrija²	Rad i nastavak studija		Rad i nastavak studija	Rad i nastavak studija		Rad
Republika Latvija	Rad i nastavak studija na II. razini sveučilišnog i na II. razini stručnog obrazovanja		Rad i nastavak studija na III. razini			Rad
Republika Mađarska	Rad i nastavak studija na II. razini sveučilišnih studija i na poslijediplomskim specijalističkim studijima		Rad i nastavak studija na III. razini sveučilišnih studija i na poslijediplomskim specijalističkim studijima	Rad i nastavak studija na III. razini sveučilišnih studija i na poslijediplomskim specijalističkim studijima	Rad	Rad

	Stručni				
	Kratki stručni studij	Preddiplomski stručni studij I. razina	Stručni Specijalistički studij nakon I. razine	Specijalistički diplomski stručni studij II. razina	Stručni studij u trajanju od 4 do 6 godina
Republika Hrvatska	rad	Rad i nastavak studija na II. razini stručnog		rad	
Bosna i Hercegovina		Rad			
Crna Gora¹		Rad i nastavak studija na stručnom specijalističkom studiju nakon I. razine	Rad i nastavak studija na specijalističkom stručnom studiju II. razine	Rad	
Republika Sjeverna Makedonija	Rad	Rad i nastavak studija na II. razini stručnog studija		Rad	
Republika Srbija		Rad i nastavak studija na I. razini sveučilišnih studija i II. razini stručnih studija		Rad	
Republika Slovenija		Rad i nastavak studija na II. razini sveučilišnih studija			
Republika Austrija³		Rad i nastavak studija		Rad i nastavak studija na III. razini sveučilišnog studija	Rad i nastavak studija ⁴
Republika Latvija	Rad i nastavak studija na I. razini stručnog studija	Rad i nastavak studija na II. razini stručnog studija	Rad i nastavak studija na III. razini sveučilišnog studija		Rad i nastavak studija ²
Republika Mađarska	Rad	Rad i nastavak studija na II. razini stručnog studija		Rad	

¹ U Crnoj Gori točka 5. Dopunske isprave o studiju svake kvalifikacije navodi mogućnost prohodnosti i nastavka studija te mogućnost zapošljavanja.

² U Republici Latviji – završetak studija u trajanju od 4 do 5 godina omogućuje nastavak obrazovanja na II. razini stručnog studija, a u slučaju da program traje 6 godina, pravo na upis III. razine (dokorskog studija).

³ U Republici Austriji akademske su kvalifikacije: *Magister/Diplom* (tradicionalni programi traju 4 do 4,5 godine; inženjerstvo i fizika kao i neki umjetnički programi 5 godina, a za medicinu i veterinu 6 godina); *Diplom* – programi tehničkog područja *Diplom-Ingenieur* (iznimno Mag. techn.); *Doktor* (opća medicina i stomatologija Dr. med. univ. i Dr. med. dent.); *Magister* – u ostalim područjima.

⁴ Programi traju od 4 do 5 godina, uključujući semestar radnog staža (*Berufspraktikum*). Stečena kvalifikacija omogućuje upis na sveučilišne doktorske programe, a nominalna duljina dokorskog programa produljuje se za razliku u duljini između programa sveučilišta primijenjenih znanosti (*Fachhochschule*) i sveučilišnog programa.

U svim su državama jasno određeni akademski nazivi, dok kod pojedinih treba obratiti pozornost na stručne nazive koji katkad imaju različite „podvrste“ koje označuju distinkcije vezane uz obilježja tržišta rada pojedinih država, a često mogu asocirati i na (predbolonjske) akademske nazive. Pojedini su specijalistički studijski programi postavljeni na različitim razinama. Tako u nekim državama predstavljaju podrazinu između prve i druge razine (Crna Gora), negdje su jasno postavljeni kao specijalističko osposobljavanje ili predstavljaju drugu razinu (Republika Srbija), dok se kod nekih stavljaju u podrazinu između druge i treće razine (Republika Hrvatska) te se odslušani i položeni kolegiji mogu priznati kao dio treće razine obrazovanja, tj. dokorskog studija (Bosna i Hercegovina).

Podaci o sustavu osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju

	Postoji li sustav osiguranja kvalitete	Akreditacija ustanove i studijskog programa	Članica ENQA-e	Članica EQAR-a
Republika Hrvatska	da	da		da
Bosna i Hercegovina	da	da	da ¹	da ¹
Crna Gora	da	da	da ²	
Republika Sjeverna Makedonija	da	da		
Republika Srbija	da	da		
Republika Slovenija	da	da		da
Republika Austrija	da	da		da
Republika Latvija	da	da		da
Republika Mađarska	da	da	da	

¹nije punopravna članica

² pridružena članica

U svim državama postoji određeni sustav osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju kroz akreditacije ustanova i studijskih programa. U državama koje nisu članice EQAR-a ili ENQA-e organizirana su nacionalna tijela koja izdaju potrebne akreditacije (za ustanove i za studijske programe).

Nacionalni ENIC/NARIC ured ili ekvivalent

	ENIC/NARIC ured	Ekvivalent
Republika Hrvatska	da	
Bosna i Hercegovina		Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja
Crna Gora	da	
Republika Sjeverna Makedonija		Informativen centar – Ministerstvo za obrazovanje i nauka
Republika Srbija	da	
Republika Slovenija	da	
Republika Austrija	da	
Republika Latvija		Akadēmiskās informācijas centrs
Republika Mađarska		Magyar Ekvivalencia és Információs Központ

U svim je državama ustrojen ENIC/NARIC ured ili ekvivalent.

Podaci o nadležnim tijelima za priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija

	U svrhu zapošljavanja	U svrhu nastavka obrazovanja
Republika Hrvatska	ENIC/NARIC ured	Sveučilišta (uređi za akademsko priznavanje), veleučilišta i visoke škole
Bosna i Hercegovina	<ul style="list-style-type: none"> Republika Srpska: Agencija za visoko obrazovanje https://www.avors.org/index.php/sr/ Brčko distrikt BiH: Povjerenstvo za priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja Unsko-sanski kanton: visokoškolske ustanove Županija Posavska: Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa https://www.zupanijaposavska.ba/ministarstvo_prosvjete-znanosti-kulture-i-sporta/ Tuzlanski kanton: Ministarstvo obrazovanja/naobrazbe i nauke/znanosti http://www.vladatk.kim.ba/ministarstva-tk/ministarstvo-obrazovanja-nauke-kulture-i-sporta/ Zeničko-dobojski kanton: visokoškolske ustanove na području Kantona Kanton Središnja Bosna: Ministarstvo obrazovanja, znanosti, mladih, kulture i športa https://mozks-ksb.ba/ Hercegovačko-neretvanska županija: odgovarajuća viša ili visoka škola, fakultet ili umjetnička akademija Županija Zapadnohercegovačka: Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa https://mozks-zzh.com/ Kanton Sarajevo: visokoškolske ustanove na području Kantona Hercegbosanska županija: Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa uz obvezu pribavljanja stručnog mišljenja nadležnog stručnog tijela visokoškolskih ustanova Sveučilišta u Mostaru, odnosno Sveučilište u Mostaru ako se radi o magisteriju i doktoratu znanosti Bosansko-podrinjski kanton Goražde: Ministarstvo za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport https://mo.bpkg.gov.ba/ 	<ul style="list-style-type: none"> Republika Srpska: visokoškolska ustanova na kojoj student želi nastaviti studij Brčko distrikt BiH: akademsko priznavanje provode licencirane visokoškolske ustanove sa sjedištem u Distriktu Unsko-sanski kanton: visokoškolska ustanova na kojoj student želi nastaviti obrazovanje Županija Posavska: Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa https://www.zupanijaposavska.ba/ministarstvo_prosvjete-znanosti-kulture-i-sporta/ Tuzlanski kanton: visokoškolska ustanova na kojoj student želi nastaviti obrazovanje Zeničko-dobojski kanton: visokoškolska ustanova, odnosno organizacijska jedinica na kojoj student želi nastaviti obrazovanje Kanton Središnja Bosna: Ministarstvo obrazovanja, znanosti, mladih, kulture i športa https://mozks-ksb.ba/ Hercegovačko-neretvanska županija: odgovarajuća viša ili visoka škola, fakultet ili umjetnička akademija, odnosno visokoškolska ustanova na području Županije Županija Zapadno hercegovačka https://mozks-zzh.com/ Kanton Sarajevo: organizacijska jedinica na kojoj nositelj kvalifikacije želi nastaviti obrazovanje Hercegbosanska županija: Stručno tijelo Sveučilišta u Mostaru Bosansko-podrinjski kanton Goražde: visokoškolska ustanova, odnosno organizacijska jedinica na kojoj nositelj kvalifikacije želi nastaviti studij.
Crna Gora	ENIC centar	Visokoškolska ustanova
Republika Sjeverna Makedonija	Ministerstvo za obrazovanje i nauka	Ministerstvo za obrazovanje i nauka
Republika Srbija	ENIC/NARIC ured	Sveučilišta (akreditirane visokoškolske ustanove)
Republika Slovenija	ENIC/NARIC center	Visokoškolske ustanove
Republika Austrija	ENIC/NARIC ured	Sveučilišta i visoke škole
Republika Latvija	Akadēmiskās informācijas centrs	Akadēmiskās informācijas centrs
Republika Mađarska	Magyar Ekvivalencia és Információs Központ	Visokoškolske ustanove

U pojedinim su državama postupci priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja i u svrhu zapošljavanja centralizirani prilikom prijave, no većinom su podijeljeni tako da rješenja / mišljenja u svrhu zapošljavanja donose ENIC / NARIC uredi ili ministarstva, a o priznavanju u svrhu nastavka obrazovanja odlučuju visokoškolske ustanove. Postupci traju od desetak dana do dva mjeseca.

Priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja

Dokumentacija koju je potrebno priložiti uz obrazac zahtjeva

Priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja

Žalba/prigovor na rješenje

	U svrhu zapošljavanja – rješenje	Dokumentacija/online	Plaćanje	U svrhu nastavka obrazovanja – rješenje	Žalba/prigovor na rješenje
Republika Hrvatska	da	Zahtjev i dokumentacija predaju se u fizičkom obliku.	400 kn (65 EUR)	da	da
Bosna i Hercegovina	da	Zahtjev i dokumentacija predaju se u fizičkom obliku.	U Brčko distriktu se ne naplaćuje, u ostalim kantonima od 70 do 500 KM	da	da ⁴
Crna Gora⁵	da	Zahtjev i dokumentacija predaju se u fizičkom obliku.	100 Eura	da	Ne. Moguće je pokrenuti upravni spor.
Republika Sjeverna Makedonija	da	Online	4.750 MKD	da	Ne. Moguće je pokrenuti upravni spor.
Republika Srbija	da	Online ¹ ili u fizičkom obliku	7.500,00 RSD (zapošljavanje) 10.000,00 RSD (nastavak obrazovanja)	da	<ul style="list-style-type: none"> Protiv rješenja za potrebe zapošljavanja nije moguće podnijeti žalbu, već samo pokrenuti upravni spor. Protiv rješenja za potrebe nastavka obrazovanja ovisno o uputi o pravnome lijeku moguće je podnijeti žalbu ili pokrenuti upravni spor. Nije moguće uložiti žalbu, već samo pokrenuti upravni spor.
Republika Slovenija	Ne. Izdaje se mišljenje informativnog i savjetodavnog karaktera.	Zahtjev i dokumentacija predaju se u fizičkom obliku.	50 EUR	da	Da. Na mišljenje u svrhu zapošljavanja žalba se podnosi ENIC/NARIC centru. Na rješenje u svrhu nastavka obrazovanja Senatu fakulteta ili Senatu sveučilišta.
Republika Austrija	da	https://www.aais.at/	150 – 200 EUR ovisno o broju kvalifikacija.	da	https://www.aais.at/
Republika Latvija²	da	Zahtjev i dokumentacija predaju se u fizičkom obliku. ³	240 EUR (stručno priznavanje) 41 EUR (akademsko priznavanje)	da	da
Republika Mađarska⁶	da	Zahtjev i dokumentacija predaju se u fizičkom obliku	U svrhu zapošljavanja: utvrđivanje ekvivalencije (15.000 HUF); priznavanje kvalifikacije (45.000 HUF). Objedinjeni postupak 60.000 HUF. U svrhu nastavka obrazovanja postupak se NE naplaćuje.	da	Da. Nadležno je tijelo Ministarstvo za inovacije i tehnologiju. Žalbeni se postupci naplaćuju. Žalba na rješenje Ministarstva nije moguća, već je moguće pokrenuti sudski postupak.

¹ Univerzitet u Beogradu.

² U Republici Latviji zahtjev za priznavanje u svrhu nastavka obrazovanja može podnijeti nositelj kvalifikacije, ali i obrazovne ustanove.

³ Zahtjevi za priznavanje kvalifikacija za medicinske tehničare, farmaceute, fizioterapeute mogu se podnijeti u elektroničkom obliku.

⁴ Žalbe u Bosni i Hercegovini u nekim je kantonima moguće podnijeti, dok neki ne pružaju mogućnost žalbe.

⁵ U Crnoj Gori moguće je pokrenuti i postupak izjednačavanja (ekvivalencije) inozemne kvalifikacije i razine s kvalifikacijom i razinom obrazovanja u Crnoj Gori. Trošak tog postupka iznosi 50 EUR.

⁶ U Republici Mađarskoj razlikuje se priznavanje razine kvalifikacije kojom se utvrđuje ekvivalent inozemne visokoškolske kvalifikacije s kvalifikacijom u Republici Mađarskoj te je to preduvjet za priznavanje stručne kvalifikacije kojom se potvrđuje da nositelj diplome posjeduje kvalifikaciju u o kojoj svjedoči inozemna diploma.

Priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja

Postupci priznavanja u svrhu zapošljavanja regulirani su u svim državama zakonskim propisima i podzakonskim aktima. U pojedinim je državama postupak centraliziran, u nekima se izdaju rješenja o priznavanju, dok se u nekima nakon postupka izdaje samo mišljenje ili preporuka informativnog karaktera. U nekim državama postoji mogućnost samo priznavanja kvalifikacije, ali uz dodatno plaćanje utvrđuje se i ekvivalencija. U pojedinim je državama moguća elektronička prijava (kod onih koje daju preporuku ili mišljenje), dok je kod onih koja izdaju rješenja potrebno priložiti detaljnu dokumentaciju.

Dokumentacija koju je potrebno priložiti uz obrazac zahtjeva

U pojedinim je državama dostatno podnijeti elektronički prijavu i priložiti skeniranu dokumentaciju, dok je u drugima potrebno priložiti detaljnu propisanu dokumentaciju koja može sadržavati i originalnu dokumentaciju. U većini je država propisana obveza plaćanja troškova postupka.

Priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja

Postupci priznavanja u svrhu nastavka obrazovanja regulirani su u svim državama zakonskim propisima i zakonskim podaktima. U pojedinim je državama postupak centraliziran te se podnosi zahtjev i za zapošljavanje i za nastavak obrazovanja, a nakon određenih predradnji postupak za nastavak obrazovanja prosljeđuje se instituciji na kojoj stranka namjerava nastaviti studij. Prema dostupnim informacijama u većini se država izdaju rješenja ili odluke o priznavanju. U pojedinim državama postupak priznavanja u svrhu nastavka obrazovanja mogu pokrenuti stranke ili same institucije. U većini se država postupak naplaćuje, a može biti i besplatan. U nekim državama postoji mogućnost samo priznavanja kvalifikacije, a uz dodatno plaćanje utvrđuje se i ekvivalencija.

Žalba/prigovor na rješenje

U većini je država predviđena mogućnost ulaganja žalbe na rješenje / odluku / mišljenje o priznavanju inozemnih kvalifikacija višoj instanciji (ministarstvo, rektorat, posebno povjerenstvo i dr.). U državama koje ne predviđaju mogućnost žalbe, predviđeno je pokretanje sudskog postupka pred nadležnim sudom. U nekim se državama žalbeni postupak naplaćuje.

Nacionalni propisi

Nacionalno propisani kriteriji za vrednovanje inozemne visokoškolske kvalifikacije

Bitne razlike

Automatsko priznavanje

Združeni programi

Osobe bez dokumentacije

Postupci priznavanja i vrednovanja prethodno stečenih ishoda učenja (formalno, neformalno i informalno)

	Nacionalni propisi	Kriteriji	Bitne razlike	Automatsko priznavanje	Združeni programi	Osobe bez dokumentacije	Priznavanje i vrednovanje prethodno stečenih ishoda učenja
Republika Hrvatska	da	ne ¹³	ne	ne	da	ne	da
Bosna i Hercegovina	ne	ne ⁹	da	da ¹⁰	da	da	da
Crna Gora	da	ne	da ⁸	ne	ne	ne	ne
Republika Sjeverna Makedonija	da	da	da	da ¹	ne	ne	ne
Republika Srbija	da	da	da	da ¹²	ne	ne	da
Republika Slovenija	da	ne ⁵	ne	ne	da	ne ⁶	da ⁷
Republika Austrija	da	nema podataka	ne	nema podataka	da	da	nema podataka
Republika Latvija	da	da	ne	da ¹¹	ne	ne	da
Republika Mađarska	da	da ²	da ³	ne	ne	da ⁴	da

¹ Ako je inozemna visokoškolska kvalifikacija stečena na jednom od 500 sveučilišta rangiranih na posljednjoj objavljenoj Šangajskoj rang-ljestvici, US News i Times Higher Education Ranking, rješenje se izdaje u roku od 8 dana.

² Regulirano nacionalnim zakonskim propisima.

³ Moguće su bitne razlike u slučaju srednjoškolskih svjedodžbi kao preduvjet za upis visokoškolskog obrazovanja.

⁴ Osobe bez dokumentacije mogu pokrenuti postupak priznavanja u svrhu zapošljavanja i nastavka obrazovanja i mogu se osloboditi plaćanja troškova.

⁵ Ne postoje zakonski kriteriji propisani na nacionalnoj razini, ali se u praksi primjenjuju isti kriteriji na razini države.

⁶ Ne postoji propisana procedura priznavanja u svrhu nastavka obrazovanja, ali se primjenjuju provjere (testovi) propisani Uredbom o načinu i uvjetima za osiguranje prava osoba s međunarodnom zaštitom.

⁷ Moguće je da studenti zatraže priznavanje, ali tek nakon što su upisani na studij na temelju formalnog prethodnog obrazovanja.

⁸ Bitne razlike određuje visokoškolska ustanova na temelju razlika u planu i programu studija.

⁹ Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja donio je Preporuke za područje cijele države.

¹⁰ Ako postoji takav ugovor, npr. između Republike Srpske i Republike Srbije.

¹¹ Automatsko priznavanje predviđeno je između Republike Estonije, Republike Latvije i Republike Litve te između baltičkih država i država Beneluksa.

¹² Između Republike Srpske i Republike Srbije. Automatski se priznaju kvalifikacije stečene u razdoblju Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, Savezne Republike Jugoslavije i Državne zajednice Srbija i Crna Gora.

¹³ Ne postoje nacionalno propisani kriteriji, ali se u praksi primjenjuju isti kriteriji na razini države.

¹⁴ Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru predviđa da visokoškolske ustanove internim aktima trebaju regulirati priznavanje.

Nacionalni propisi

U svim su državama doneseni zakonski propisi koji reguliraju postupke. Podzakonskim se aktima najčešće uređuju detalji.

Nacionalno propisani kriteriji za vrednovanje inozemne visokoškolske kvalifikacije

U većini država ne postoje propisani kriteriji za vrednovanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija na nacionalnoj razini, ali su u svim državama regulirani pojedinim podzakonskim aktima, dok su u nekim državama minimalni kriteriji propisani zakonima. Bitan kriterij jest akreditacija ustanove koja izvodi studijski program kao i akreditacija studijskog programa čijim se uspješnim završetkom stječe visokoškolska kvalifikacija.

Bitne razlike

Pojedine države u postupcima ne utvrđuju bitne razlike, već formalno priznaju inozemne visokoškolske kvalifikacije, a bitne razlike u slučaju priznavanja u svrhu nastavka obrazovanja određuju visokoškolske ustanove. Od država koje u postupcima utvrđuju bitne razlike ističu se sljedeće razlike koje mogu dovesti do nepriznavanja kvalifikacije: akreditacija ustanove i studijskog programa, trajanje studija, razlike u planu i programu studija.

Automatsko priznavanje

Načelno, automatsko priznavanje nije predviđeno ili sam postupak nije razrađen. Iznimke su Republika Srbija, Republika Sjeverna Makedonija i Republika Latvija, ali radi se o vrlo uskom i ciljanom automatskom priznavanju.

Združeni programi

Združeni programi djelomično se primjenjuju, odnosno izvode. Bitan je kriterij akreditacija ustanova i studijskih programa svih institucija koje ih izvode.

Osobe bez dokumentacije

Vezano uz priznavanje kvalifikacija osoba bez dokumentacije u većini država nije predviđeno, a u drugima nije razrađeno. Republika Austrija razradila je postupak u svrhu zapošljavanja koji se analogno primjenjuje i na upise, a Republika Slovenija nema zakonski propisanu proceduru, ali primjenjuje druge odredbe koje se odnose na osobe pod međunarodnom zaštitom te organiziraju propisane testove na temelju kojih im se može osigurati pristup prvoj razini obrazovanja. U Republici Mađarskoj imaju pravo pokrenuti postupak priznavanja u svrhu nastavka obrazovanja i za tržište rada te ih se može osloboditi plaćanja troškova postupka.

Ostale države ističu da nisu krajnji cilj azilanata, odnosno malo je zahtjeva takvih stranaka.

Postupci priznavanja i vrednovanja prethodno stečenih ishoda učenja (formalno, neformalno i informalno)

Većina država predviđa postupke, pojedine su države postupke razradile i propisale, dok se kod nekih čeka zakonska regulativa.

C. ZAKLJUČAK

Iz navedenih se podataka može zaključiti:

- U nekim su zemljama postupci više, a u nekima manje centralizirani.
- Zakonodavni je okvir različit: od posebnih zakona do unutar drugih zakona i podzakonskih akata.
- Automatsko priznavanje uglavnom se ne primjenjuje.
- Bitne razlike uglavnom nisu znatnije definirane.
- Sustav osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju uspostavljen je uz različit ENQA i EQAR status.
- Ustanovljeni su nacionalni ENIC/NARIC uredi ili ekvivalenti.
- Vrednovanje prethodno stečenih ishoda učenja (formalno, neformalno i informalno) većinom nije detaljnije regulirano.
- Za osobe bez dokumentacije uglavnom ne postoje detaljnije propisani mehanizmi.

Na temelju tih podataka vidi se i put za poboljšanja, pri čemu je važno naglasiti da i u tri zemlje EU-a koje nisu bile zemlje partneri također postoje varijacije te nije moguće u potpunosti preslikati njihova rješenja.

Osobito je važno naglasiti da specifičnost zemalja partnera kao država u tranziciji te na putu novih migracija zahtijeva dodatan oprez pri uvođenju tuđih iskustava, posebice iz zemalja koje pripadaju drugačijem okruženju ili imaju drugačiji put razvoja.

Obrazovanje se u pojedinim zemljama (npr. skandinavske zemlje, zemlje Beneluksa i sl.) dugi vremenski period razvijalo sličnim putem te je time znatno olakšano brzo ili čak automatsko priznavanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija u visokom obrazovanju. Te zemlje mogu mnogo lakše, brže i s manjom vjerojatnošću potencijalnih pogrešnih koraka, uvesti provedbu Lisabonske konvencije o priznavanju kvalifikacija.

S druge strane zemlje nastale iz bivše SFRJ bi, s obzirom na jedan dio prošlog zajedničkog obrazovnog ustroja, možda mogle dogovorno putem regionalne suradnje postupno usuglasiti svoje politike priznavanja na regionalnoj razini, a posebice s obzirom na to da prolaze kroz relativno sličnu tranziciju te imaju i slične izazove (razvoj privatnih inicijativa u obrazovanju, migracije, veći broj studenata iz tih susjednih zemalja itd.) s kojima se manje susreću „stare” članice EU-a.

Takvo bi prethodno usuglašavanje na regionalnoj razini možda olakšalo i kasnije brže uvođenje provedbe Lisabonske konvencije po zemljama, i to tempom koji bi odgovarao svakoj pojedinoj zemlji.

Koliko je vidljivo, u tom smjeru idu tri baltičke zemlje (Estonija, Latvija i Litva) koje su također prije bile u većoj zajedničkoj državi.

Kako je „bazen” potencijalnih studenata, te time i potencijalne radne snage ograničen i na ovim prostorima, međudržavna suradnja u oblikovanju procesa i kriterija priznavanja kvalifikacija možda bi pomogla svakoj od zemalja da zadrži potrebnu kvalitetu i broj studenata. Time bi se vjerojatno

mobilnost studenata usmjerila prema kvaliteti te prevenirala njihova moguća „potraga“ za lakšim, a potencijalno nekvalitetnijim obrazovanjem. Dogovorno stvaranje osnovnih kriterija za nepriznavanje nekvalitetnih programa i olakšano priznavanje kvalitetnih na ovoj regionalnoj razini vjerojatno bi olakšali nužne ciljeve postizanja kvalitete. Postizanje kvalitete je kao cilj snažno izražen i vidljiv i u diskusiji tijekom izrade ove studije kod svih zemalja partnera na ovom projektu.

Kvaliteta je osnovni proklamirani kriterij za priznavanje jer se priznavanjem kvalifikacija otvara put za ulazak na tržište rada te su sve zemlje prirodno zainteresirane za kvalitetan kadar.

Također, zadržavanjem kvalitete kao osnovnog kriterija pri priznavanju vanjskih kvalifikacija te zaštitom od nelojalne konkurencije vlastita se visoka učilišta potiču na dizanje svoje kvalitete neovisno o tome jesu li javna ili privatna.

Potencijalni nedostatak studenata zbog sve manjeg broja stanovnika znatan je izazov te svaka zemlja procjenjuje na koji način privući i zadržati studente. Vjerujemo da je kvaliteta mnogo bolji dugoročni privlačni faktor nego snižavanje kriterija koje može donijeti samo kratkotrajne učinke, ali na dulje staze ne može biti održivo.

U konačnici, budući da je područje obrazovanja (kao ključ prosperiteta jednog društva) i u EU-u u nadležnosti zemalja članica, nameće se zaključak da svaka zemlja treba samostalno procijeniti ciljeve i put te brzinu postizanja zacrtanih ciljeva.

Mobilnost i kriteriji te načini priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija u visokom obrazovanju samo su jedna (iako jako važna) poluga u ostvarivanju tih ciljeva.

Zahvala

Najsrdahnije zahvaljujemo svim predstavnicima partnera u ovom projektu, a posebno Ministarstvu znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske na pomoći te dostavljenim podacima i poticajnoj diskusiji.

Ministry of Science and Education

Ministry of Education,
Science and Technological Development

Republic of North Macedonia
Ministry of Education and Science

Montenegro
Ministry of Education